

СТАНОВИЩЕ

Относно: Становище-възражение с Изх. № 57/ 15.05.2025 г. на сдружение „Българско дружество за защита на птиците“ (БДЗП), Доклад за оценка степента на въздействие на инвестиционно предложение за: „Изграждане на вятърен енергиен парк „Добротич уинд“, състоящ се от 58 бр. ветрогенератори, с обща инсталирана мощност до 464 MW, ведно с техническа инфраструктура-повишаващи подстанции и съоръжения за присъединяване и съхранение на електрическа енергия“ в землищата на селата Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница, община Вълчи дол и селата Средно село и Момчилово, община Ветрино, област Варна“, върху предмета и целите на защитени зони с код BG0002038 „Провадийско-Роякско плато“, BG0002048 „Суха река“, и BG0002039 „Хърсовска река“ по Директивата за опазване на дивите птици и защитена зона BG0000104 „Провадийско-Роякско плато“ по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна

Становището-възражение на БДЗП (с Изх.№ 57/15.05.2025 г.), постъпило след проведеното обществено обсъждане, принципно повтаря доводите и основните точки представени във Възражение на дружеството от м. Март 2023 г., като същото е насочено към ДОСВ, приложение към ДОВОС на оценяваното инвестиционното предложение.

В контекста на аргументите и позицията на БДЗП представяме конкретни разяснения и отговори, които подкрепят направените анализи и оценки в доклада за ОСВ и ДОВОС, като изтъкнатите от БДЗП аргументи се доказват като неоснователни, част от които не подкрепени с конкретни доказателства поради следните причини, по точките във възражението както следва:

Аргумент 1: БДЗП

„I. Процедурни пропуски и нарушения. Считаме, че в етапа на изготвяне на ДОСВ ВЕП Добротич и са допуснати следните нарушения и пропуски, които опорочават настоящата процедура и би следвало да служат като основание тя да бъде прекратена:“

1., Публикуваната на интернет страницата на РИОСВ-Варна, както и в регистъра на процедурите по ОВОС към МОСВ не отговаря на изискванията на чл. 25, ал.1 на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на плановете, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредба за ОСВ)4, тъй като е публикуван единствено текстът на ДОСВ ВЕП Добротич, без цитираните в доклада приложения, които са неделима част от него. Цитираните в доклада петнадесет на брой приложения съдържат картен материал, цифрови данни, схеми, допълнително информация, мониторингови доклади и доказателства за експертната оценителния екип, които са от съществено значение, както за прозрачността и обективността на изготвената оценка, така и за формиране на експертно мнение от страна на обществеността в периода на обществен достъп. На интернет страницата на Добротич Уинд АД с дата 2.4.2025. е публикувана документацията по ДОВОС и ДОСВ, което отново не отговаря на изискванията на чл. 25, ал.1 Наредба за ОСВ, тъй като от приложенията не са публикувани на обществен достъп докладите за мониторинг на птици и прилепи5. Единствено на страницата на община Вълчи дол е публикувана почти пълната документация по ДОСВ и ДОВОС с дата 10.4.2025 г. В последствие, на 29.04.2025 г. РИОСВ Варна публикува на обществен достъп на документацията за ветропарк Добротич Уинд, състоящ се от 50 ветрогенератора за срок от 30 дни, считано от 30.04.2025 г. Все пак в нито една документация (включително в регистъра на МОСВ) не е представена публично информация за експертния екип, изготвил ДОВОС и ДОСВ, както и доказателства за експертната на участващите в този екип експерти. Така докладите на практика са анонимни, а експертната на авторите - недоказана, че съответства на изискванията на законовите норми. Тъй като експертите, изготвили оценките, носят пряка отговорност за тях, то следва публично да бъде удостоверено, кои са те и че с подписите си са удостоверили, че оценките са техни и носят отговорност за тях. След случая, на обществено обсъждане на ветропарк Атлас, проведено на 2 май 2025 г., когато член на експертния екип публично се разграничи от написаното в оценката и оттегли подписа си, става още по ясно, че авторите на оценките не трябва да са анонимни!

По време на общественото обсъждане на 12 май 2025 г. експертният екип не беше представен и до края на обсъждането не стана ясно, дали присъстващите в залата експерти са действителните автори на оценките. Въпросът за липсата на прозрачност относно експертния екип, изготвил оценките, бе повдигнат от гражданите по време на общественото обсъждане, но представителя на инвеститора не пожела да назове имената на експертите и се позова на Закона за защита на личните данни относно отказа си да предостави тази информация. Считаме, че това е грубо нарушение на изискванията на процедурите по ОВОС и ОСВ. Следва да се вземе в предвид, че още с поемане на задачата за изготвяне на тези оценки

експертите са запознати с процедурата по ОВОС и ОСВ и че следва да предоставят имената си, подписите си и доказателства за експертната си и със сигурност са подписали декларации за обработка на личните данни. От друга страна Законът касае основно обработка и съхранение и споделяне на масиви от лични данни и в него никъде не е записано, че следва да се отменят изискванията в рамките на процедурите по ОВОС и ОСВ по отношение прозрачността на експертния състав, изготвил оценките.“

Отговор по Аргумент I, т.1

От страна на Възложителя са спазени всички нормативни изисквания, касаещи оповестяването и обществения достъп до докладите, като същите са представени в цялост на компетентния орган – РИОСВ-Варна, на община Вълчи дол и на населените места в обхвата на ИП, и в тази връзка не сме компетентни, как същият организира процедурата, и съответно я провежда.

Изрази като „експертният екип **не беше** представен и до края на обсъждането не стана ясно дали присъстващите в залата експерти са действителните автори“, „Въпросът за ....., изготвил оценките, **бе повдигнат** от...“ са в минало свършено време, което граматически и логически създава впечатление за пряко и присъствено наблюдение на случилото се. Това обаче не отговаря на действителността, тъй като представител на БДЗП не е присъствал физически на обсъждането на 12 май 2025 г., нито е вписан в официалния списък на участниците, приложен към протокола.

Допуска се вероятност организацията да е използвала видеозапис или разкази на участници за изграждане на впечатления, което е тяхно право. Но в такъв случай изказването следваше ясно да посочи източника на информация – например: „според преглед на наличен запис“ или „по информация от участници“. Вместо това, формулировката е подвеждаща, тъй като представя отдалечена интерпретация като фактическо присъствено знание, което компрометира обективността на становището.

Така създаденото внушение за нарушения в залата, без реално участие или заявена дистанционна основа, не отговаря на принципите за добросъвестно участие в обществено обсъждане и следва да бъде тълкувано с необходимата критична дистанция.

В становището на БДЗП се настоява публично да бъдат огласени имената на експертите, изготвили оценките, с мотива, че те носят отговорност за съдържанието им.

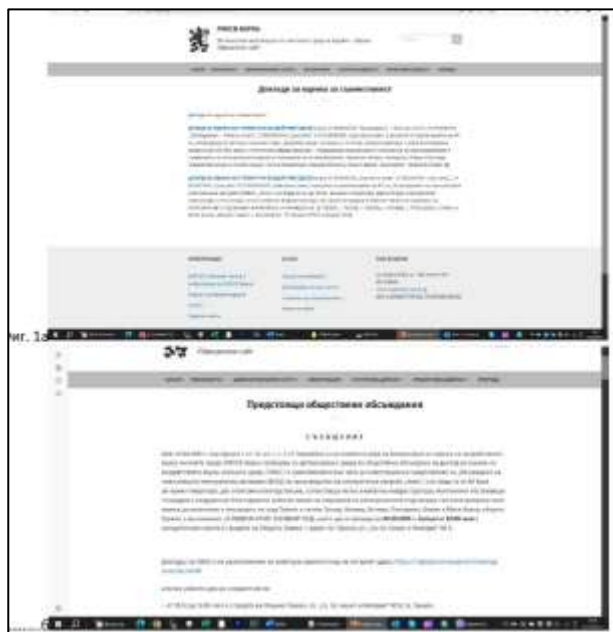
Този призив обаче е в противоречие с подхода, приложен от самата организация: документът, представен от БДЗП, е подписан единствено от изпълнителния директор, без яснота дали той притежава съответна експертна квалификация, и без да се посочи кой реално е изготвил текста. В случай че съдържанието е било подготвено от вътрешен експерт, той остава анонимен, без декларирана компетентност, опит или отговорност. По този начин самото становище не отговаря на критерия за прозрачност и експертност, който организацията поставя към възложителя.

От гледна точка на административната процедура, не е задължително становище от неправителствена организация да бъде подписано от експерт, достатъчно е да бъде валидно подписано от представляващия. Но когато документът претендира за експертна тежест, особено по специализирани теми като въздействие върху птици или биологично разнообразие, е необходимо да бъде ясно посочен авторът с доказуема експертна квалификация, в противен случай становището следва да се третира като позиция на заинтересовано лице, а не като експертен контрапункт на експертни оценки.

С оглед на гореизложеното, конкретното възражение, а и по принцип възраженията на БДЗП относно вятърни проекти страдат от вътрешна непоследователност – те изискват висока степен на отчетност и идентификация от страна на екипа от експерти изготвили оценките, но не прилагат същите стандарти към себе си, което поставя под съмнение както формалната валидност, така и експертната стойност на представеното/ите становище/а.

т. 2. Публикуваната на интернет страницата на РИОСВ Варна, както и в регистъра на процедурите по ОВОС към МОСВ не съдържа дата на публикуване на ДОСВ ВЕП Добротич, което е задължително от гледна точка поставения в чл. 25, ал.2 на Наредбата за ОСВ 30-дневен срок за обществен достъп (фиг.1а). По този начин се създава правна несигурност и всъщност не е ясно кога изтича срокът на обществения достъп по чл. 25, ал.2 на Наредбата за ОСВ. Считаме, че това е грубо процедурно нарушение от страна на компетентния орган. От приложената по-долу снимка на интернет страницата на РИОСВ Варна е видно, че не става въпрос за пропуск, а порочна практика, тъй като и други доклади по ОСВ са предоставени на обществен достъп без дата. Обръщаме внимание, че съгласно насоките на Европейската комисия за прилагане на чл. 6, ал. 3 на Директивата за местообитанията, когато ОСВ и ОВОС се извършват едновременно, то първо следва да се осъществи процедурата по ОСВ и само и единствено ако тя покаже, че дадения проект не оказва съществено въздействие върху предмета и целите на защитената зона, тогава се процедира ДОВОС. В същото време установихме, че с дата от 14 март 2025 г., считайки достъпа с дата от 17 март 2025 г. РИОСВ Варна е публикувал съобщение за обществен достъп до ДОВОС за ВЕП Добротич, и в последствие - повторно на 29.1.2025 г., което се разминава съществено с насоките на Европейската комисия.. От представената по т. 1.1 и 2 по-горе информация става ясно, че са налице поне 4 различни дати на оповестяване на документацията - 17.3.2025 г. (непълна документация), 2.4.2025 (непълна документация), 10.4.2025 г. (почти пълна документация) и 29.4.2025 г. (непълна документация). В същото време на интернет страницата на община Вълчи дол е поместена обява за насрочено обществено обсъждане на доклад за ОВОС на ветропарк Добротич Уинд за 12.5.2025 г.

Тази дата е посочена и в регистъра на МОСВ, към който е посочен линк в съобщението на РИОСВ от 29.4.2025 г., но аналогично съобщение за насрочено обществено липсва на интернет страницата на РИОСВ Варна (фиг. 1б). В така описаната ситуация, компетентният орган е обявил за 30-дневен обществен достъп документация по ОВОС, без обаче да посочи, че е насрочено обществено обсъждане само 13 дни след като е обявил обществения достъп. Общественото обсъждане е проведено на 12.5.2025 г., но 30-дневния обществен достъп, обявен от РИОСВ Варна на 29.4.2025 г. продължава да тече. **От посоченото по-горе се вижда, че процедурно е налице значителна правна несигурност и некоректност в протичане на процедурите.**“

Отговор по Аргумент I, т.2

Като възложител, ние сме изпълнили всички изисквания на действащата нормативна уредба, като сме предоставили в пълен обем необходимата документация (включително ДОСВ и ДОВОС) на компетентния орган – РИОСВ – Варна, в рамките на указаните срокове и съгласно указанията на администрацията. Освен това, цялата документация бе публикувана

своевременно и на интернет страницата на проекта/възложителя, с цел осигуряване на максимална прозрачност и достъпност за заинтересованата общественост.

Отговорността за публикуването на съобщенията и регистрирането на началните и крайните дати за обществен достъп, съгласно Наредбата за ОСВ и ОВОС, е в прерогативите на компетентния орган. В този смисъл, възложителят няма правомощия да влияе върху начина, по който информацията се отразява в публичните регистри или на интернет страницата на РИОСВ.

ит 3. Считаме, че на общественото обсъждане на ДОВОС, проведено на 12.5.2025 г. от страна на инвеститора са допуснати множество нарушения на процедурата, включващи и явни опити да се подведе обществеността и да се окаже натиск върху изказващите се по време на обсъждането граждани, както е представено по-долу и може да бъде видно от първо лице на полен запис на общественото обсъждане, който е заснет при първоначално оповестяване, че ще бъде направен и публикуван⁹. На общественото обсъждане участваха повече от 300 граждани, които ясно и недвусмислено изказаха становище (включително чрез плакати и протест), че са против изграждането на ветроенергийния парк Добротич Унид в землищата на техните села, в близост до домовете им, в земеделските земи които обработват и на прелетния път на птиците. “

a. На първо място представителя на инвеститора изискваше от всеки изказващ се да вписва трите си имена и да се подписва в списък без да указва на гражданите по какъв начин съгласно Закона за защита на личните данни техните данни ще бъдат по-нататък обработвани и съхранявани и за какъв срок, както и без да е поискал изричното съгласие на хората за обработка на личните данни;

b. На второ място представителя на инвеститора заблуждаваше участниците в общественото обсъждане, че единствено могат да задават въпроси по ДОВОС, но не и да изказват становища (или да представят подготвените такива), което и в груба нарушение на ЗООС. Според чл. 97, ал. 6 на ЗООС „Представителите на обществеността представят писмено своите становища преди, по време на срещата за общественото обсъждане или най-късно три дни след обсъждането, като ги изпращат на възложителя с копие до компетентния орган за вземане на решение по ОВОС“.

c. На трето място представителя на инвеститора оказваше натиск върху изказващите се граждани, като определяше време за изказванията и в същото време прекъсваше постоянно изказващите се, като им пречеше да задават въпросите си или да се изкажат докрай. В допълнение водещият класифицираше почти всички зададени въпроси, като нямащи отношение към доклада по ОВОС, включително въпроси относно характеристиката на инвестиционното предложение, които не са изяснени в съответния раздел на ДОВОС, както и по отношение на някои от въздействията.

Обръщаме внимание, че това също е грубо нарушение на процедурата, тъй като характеристиката на инвестиционното предложение е съществена, ключова част от ДОВОС и съответно на ДОСВ, на базата на която всъщност се основава и цялата експертна оценка. В този смисъл тя не може да се класифицира като „нямаща отношение към ДОВОС“.

d. На четвърто място по време на общественото обсъждане експертния екип и представителя на инвеститора не дадоха нито един съдържателен и адекватен отговор на поставените от гражданите въпроси. В повечето случаи те пренасочваха основно гражданите да отправят писмено въпросите си, като включително класифицираха въпросите и мненията им като се опитвах да внушат, че освен че въпросите не са релевантни към ДОВОС, че е даден отговор в ДОВОС, без да дадат повече подробности) и че гражданите не са чели документа, включително в някои случаи заблуждават околните. Въпросите на гражданите обаче показваха, че не само са чели документацията, но са чели и допълнителни материали и искаха да бъдат по- подробно информирани относно аспекти, които не са представени в ДОВОС. Като пример за релевантни въпроси, на които не беше даден адекватен отговор са следните: какви ще бъдат турбините и техните характеристики, особено по отношение на генериране на шум, къде точно се предвижда да бъдат депонирани земните маси на територията на общината, как се предвижда турбините да бъдат рециклирани след приключване на експлоатационния период, какви мерки за противопожарна безопасност е предвидил инвеститора, как камиони с габарити около 100 метра дължина (тъй като витлото на перката е с дължина от около 90 м и то се предоставя от производителя цяло, а не на части), ще завиват по черните земеделски пътища, които се пресичат под прав ъгъл, кои са имотите които ще бъдат засегнати от разширяването на земеделските пътища и как ще се процедира, тъй като ще се наложи да се навлиза в чужди имоти, за които не е взето разрешение от собствениците; защо не е предвидена система за ранно предупреждение за избягване на сблъсъка на птици с перки; кои са проектите, които са разглеждани за оценяване на кумулативния ефект;. Въпросните аспекти в действителност не са предвидени от инвеститора и съответно не са оценени, което прави ДОВОС и ДОСВ непълни, със съществени пропуски и по тази причина на тях не може да се основава решение.

На въпроса, поставен за неспазването на отстоянието на жилищни сгради на ветрогенератор 48 представителя на инвеститора се аргументира с това, че засегнатите жилищни сгради били извън регулацията на селото и поради това не били взети в предвид, въпреки че съответната наредба не изисква непременно жилищните сгради да са в регулация и да са отразени в Кадастъра и независимо от доказателствата, включително изказването на кмета на общината, че всички тези засегнати сгради са законни. На въпроса на жителите на общината дали инвеститорът иска насила да наложи изграждането на ветропарка на местните жители въпреки протестите, представителя на инвеститора не отрече това и с твърдото си намерение да наруши нормите и да изгради ветрогенератор 48 на планираното място всъщност даде един вид потвърдителен отговор на поставения въпрос.

На въпроса относно по-подробна информация за типовете ветрогенератори също така за типовете ветрогенератори отговора на инвеститора и експертите беше подвеждащ и манипулативен, тъй като те твърдяха, че на този етап не могат да посочат по-детайлно какви ще са турбините. В противовес с твърденията им, ние твърдим, че могат да се посочат дори марки, защото макар и минимални, има различия в характеристиките на отделните марки турбини (в

други проекти се разглеждат) и това е важно за оценката. На практика те трябва да се разглеждат в раздела "алтернативи" и после в оценката да се оценяват равностойно. На практика инвеститора в раздела „Алтернативи“ е посочил всички типове турбини за вятърна енергия и следователно в оценката следваше да фигурира оценка на всеки един тип от тях - равностойно – но няма такова нещо на практика.

Отговорите както на представителя на инвеститора, така и на експертите почти изцяло се свеждаха до препратка към нормативни документи и с това изчерпваха отговора по повдигнатия въпрос. Трябва да обърнем внимание, че тук става въпрос за обществено обсъждане на ДОВОС. Ако въпросът беше само за спазване на нормативна уредба, то тогава би следвало на едно такова обсъждане да си говорят само юристи, но процедурата не е такава! Компетентният орган свежда прилагането на нормативната база до "допустимост" и като базово условие да иницира процедурата и да даде положително становище по качеството на ДОВОС, което далеч не изчерпва проблематиката по същество и това е самия анализ на възможните въздействия и затова са нужни експерти в съответната област, които да се основават на най-актуалните и пълни познания и да го направят професионално, обективно и адекватно. В резюме - спазването на нормите е необходимо, но не достатъчно условие за одобряването на проекта и не би следвало в обществено обсъждане експертите да се позовават на единствено на правните норми, за да откажат да дадат пълен и адекватен отговор на зададените въпроси.“

Отговор по Аргумент I, т.3 и подточки a, b,c и d

т.3. Необходимо е да се отчете, че **настоящото Становище-възражение е съотносимо и отнесено към ДОСВ**, а не към ДОВОС, въпреки, че част от въпросите в него съм насочени и към основния доклад, при тази заинтересованост на дружеството защо техни представители, не присъстваха и не проявиха загриженост по отношение на биоразнообразието и обществото, на оценяваното ИП и не зададоха въпроси. На цитираните въпроси по-горе в текста вече е даден отговор, както на общественото обсъждане така и в анализите и оценките в ДОВОС.

Нормите, критериите и законовите изисквания за провеждането на общественото обсъждане са спазени от страна на Възложителя и експертния колектив, изготвил докладите, като за всички стъпки по процедурата е уведомен и компетентния орган по процедурата за ОВОС - РИОСВ-Варна.

Видно от становището, основната дейност на дружеството се свежда до обжалване на всички процедури в България, свързани с производство на енергия от възобновими източници, като лесно може да се направи справка, с компетентните органи у нас.

Общественото обсъждане на Доклада за оценка на въздействието върху околната среда (ДОВОС), проведено на 12 май 2025 г., се осъществи съгласно всички приложими изисквания на Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС, както и международните стандарти за участие на обществеността (вкл. Орхуската конвенция).

Събитието беше надлежно обявено предварително в местните медии и на официални информационни табла в съответните населени места, а достъпът до него беше свободен и гарантиран за всички заинтересовани страни.

Присъствието на повече от 300 граждани показва, че не е възпрепятстван нито достъпът, нито правото на изразяване на становища. На всички желаещи бе дадена възможност да задават въпроси, изразяват позиции (включително чрез транспаранти и символичен протест), без те да бъдат ограничавани или прекъсвани, в границите на повече от два астрономически часа.

Важно е да се подчертае, че откритият характер на форума и възможността за видео-запис (предварително оповестен) свидетелстват за прозрачност и стремеж за обективно документиране на обсъждането.

Няма представени конкретни доказателства или фактически данни, за оказан натиск от страна на инвеститора или други лица върху граждани. Видеозаписът, който се цитира като

източник, не е официално заверен и неговият контекст следва да бъде анализиран внимателно, включително с оглед на редакции, субективни тълкувания или неразрешени монтажи.

Изказванията от страна на представители на инвеститора са били в рамките на допустимото – предоставяне на техническа и екологична информация, разясняване на мерки за опазване на околната среда, както и отговори на поставени въпроси. Няма данни за въвеждане в заблуждение, а представената информация е в съответствие с приетия и проверен ДОВОС.

Правото на протест и несъгласие е основен демократичен принцип и бе уважено от страна на организаторите. Нито на място, нито след това, е документирано оплакване за ограничаване на правото на изразяване.

По отношение на решението на компетентния орган по околна среда по процедурата РИОСВ-Варна, не можем да вземем отношение. По отношение на въпросите касаещи здравния риск, беше представен конкретен отговор от експертите, взели участие в общественото обсъждане.

a) Съгласно чл. 17, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС (приета на основание чл. 96 от ЗООС), общественото обсъждане е неразделна част от процедурата и задължително се води протокол от отговорно длъжностно лице, в който се вписват изказванията, становищата и участниците. За удостоверяване на участието си, лицата вписват трите си имена и се подписват в присъствен списък, който е неразделна част от протокола.

Тези данни се събират не по желание на организатора, а в изпълнение на законово изискване, с цел осигуряване на публичност, отчетност и законосъобразност на процедурата. Законът не изисква изрично съгласие за това обработване, тъй като то е обосновано от нормативно задължение. Събирането на лични данни в този контекст е напълно законосъобразно и съответства на изискванията на ЗООС и приложимата наредба.

По време на общественото обсъждане не е възпрепятствано правото на представители на обществеността да изказват мнения или да представят писмени становища. Напротив – участниците бяха изрично информирани, че могат да представят своите становища, преди срещата, по време на самото обществено обсъждане, до три дни след провеждането му, в съответствие с чл. 97, ал. 6 от ЗООС.

b) В хода на обсъждането, участниците бяха информирани, че имат право да задават въпроси, както и да изразяват устни и писмени становища в рамките на срещата или в срока до три дни след нея. Това право не е било ограничавано от страна на възложителя или неговите представители.

Ако по време на конкретен момент от обсъждането е възникнало неразбирателство или е направено изказване, което е било възприето като ограничение на това право, то това не е официална или целенасочена позиция от страна на възложителя. Възложителят признава, зачита и гарантира правото на гражданите и заинтересованите страни да участват активно в процеса на ОВОС, включително чрез представяне на становища във всички форми, предвидени от закона.

Считаме, че процедурните изисквания по чл. 97, ал. 6 от ЗООС са спазени, и всички постъпили мнения и становища ще бъдат надлежно отчетени при изготвянето на становището.

с) В рамките на процедурата обществото има право да изразява становища и да задава въпроси, които са от значение за оценката на въздействието на инвестиционното предложение.

С оглед на необходимостта да се даде възможност на всички желаещи граждани да се изкажат в рамките на разумен времеви ресурс и да се спазят процедурните изисквания, беше въведено времево ограничение за индивидуални изказвания – подход, който е стандартна практика при обществени обсъждания с широк обществен интерес. Това ограничение не е наложено с цел ограничаване на правото на изразяване, а с цел осигуряване на равнопоставеност между участниците.

Във връзка с твърденията, че въпроси са били класифицирани като неотнормирани свързани с ДОВОС, уточняваме, че водещият на обсъждането има задължение да насочва дискусиата към съдържанието на представения доклад. В случаите, когато въпроси са били сметени за извън обхвата на ДОВОС, това е направено с оглед поддържане на фокус върху предмета на процедурата, но не е било възпрепятствано тяхното изказване или отразяване в протокола. Допълнително, всички подадени въпроси и становища – включително тези, които не са получили устен отговор на място – подлежат на разглеждане от компетентния орган, в съответствие с чл. 99, ал. 4 от ЗООС.

В заключение, възложителят не е ограничавал правото на изразяване и е създал условия за открито обсъждане, спазвайки процедурните норми.

Характеристиката на инвестиционното предложение, като част от доклада, представлява съществен компонент от анализа и обосновката на въздействията, и съответно всички въпроси в тази насока бяха отразени в протокола. Не е извършвано ограничаване на правото на изразяване на становища, включително по въпроси, свързани с въздействията и параметрите на проекта.

Възложителят не е упражнявал натиск върху изказващите се участници, както и не е препятствал техни въпроси или мнения. Модерирането е извършвано в духа на процедурната дисциплина и добрите практики, прилагани при обществени обсъждания от този характер.

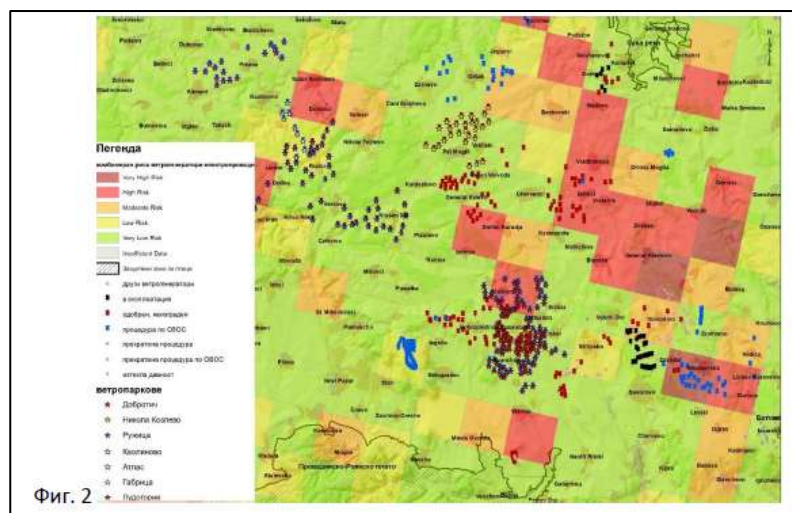
Аргумент „II. Характеристика на инвестиционното предложение според ДОСВ ВЕП Добротич, съответствие с нормативни документи:

1. Описание на основните характеристики на проекти и съпътстващата инфраструктура.

„Съгласно описанието на инвестиционното предложение в ДОСВ, ветропаркът Добротич Уинд се базира на одобрен преди 7 години ветропарк с Решение № ВА-3/2018 г. на директора на РИОСВ-Варна, като параметрите са коренно променени в посока увеличаване общата засегната територия от изграждането на ветропарка, увеличаване броя на вятърните турбини от 34 на 58 (почти двойно), съответно общата мощност от 85 MW на 464 MW (т.е. 5,4 пъти) и същевременно параметрите на самите ветрогенератори: височина на кулата от 100 на 180 m – почти двойно; диаметър на ротора от 100 на 175 m – почти двойно, и съответно площта, заемана от ротора от 7854 m² на 24040 m², т.е. 3 пъти увеличение; обща височина от 150 m на 270 m – почти двойно; и мощност на всяка турбина от 2,5 MW на 8 MW, т.е. повече от три пъти. Номиналната скорост на вятъра (когато турбините работят при максимална мощност) при новите параметри на турбините е 18 m/s в сравнение с одобрените, където е била 12 m/s. Докладът за ветровия потенциал (приложение 2.6 на ДОВОС) посочва, че на 160 m височина са най-чести ветровете между 5 и 10 m/s, а ветрове над 12 m/s са много редки, а номиналната скорост на вятъра от 18 m/s е почти изключено да бъде регистрирана, което означава, че ветропаркът практически никога няма да работи на пълната си мощност и въобще на мощност, която да позволява да се генерира значимо количество енергия. Не е дадена по-конкретна информация за модел на турбините, макар че в раздел „Алтернативи“ са посочени всевъзможни типове турбини. В допълнение заетото от ветрогенератори въздушно пространство е общо 120200 m² (50 ветрогенератора x 24040 m²) във височинен пояс между 90 m и 270 m., което би довело до значително по-големи рискове от въздействия върху мигриращи и гнездящи видове птици.

Съгласно уведомление на инвеститора до РИОСВ Варна от 2.4.2025 г. от проекта за ветропарк, отпадат 8 броя ветрогенератори, изцяло разположени в Община Ветрино с мотив, че е осъществен многофакторен анализ с цел повишаване на общата ефективност на проекта, но не се посочва, че според действащият ОУП на Община Ветрино не е допустимо да се изграждат ветрогенератори на територията на общината.

Въпросният многофакторен анализ не е част нито на ДОВОС, нито на ДОСВ, нито е приложен като допълнително приложение към документацията на оценките. На стр. 51 за инвестиционното предложение записано, че „е съобразено наличието на действащ Общ устройствен план (ОУП) за територията на община Ветрино - цялостното предвиждане на Възложителя е за изграждане на общо 29 вятърни генератора на територията на община Ветрино, но предвид че 21 от тях попадат в имоти „обработваеми земи - ниви“ съгласно действащия ОУП, са предприети действия за частично изменение на ОУП, след което ще се проведат процедури по одобряване на Подробни устройствени планове - Планове за застрояване (ПУП-ПЗ). По тази причина тези 21 вятърни генератора са изключени от обхвата на настоящото ИП и за територията на община Ветрино се предвиждат само 8 вятърни генератора, попадащи в устройствена зона „предимно производствена“, в която е допустимо изграждането им. Започната е процедура по изготвяне на ПУП-ПЗ за имотите, засегнати от 8-те вятърни генератора“. Това твърдение показва, че цялостното инвестиционно предложение на инвеститора не изключва трайно нито 8-те броя ветрогенератори на територията на Община Ветрино, за които в Уведомление от 2.4.2005 г. се твърди, че ще отпаднат, нито други 21 ветрогенератора на територията на Община Ветрино, които инвеститорът е заявил като част от инвестиционното си предложение, заявени по РИОСВ Варна през март 2023 г. По този въпрос БДЗП бе внесло в законово установения срок възражение, включващо и съмнение за разделяне на проекта на части, което е недопустимо съгласно ЗООС. На стр. 151 от ДОСВ възражението на БДЗП е критикувано от авторите на ДОСВ в представя неотговаряща на действителността информация относно броя на ветрогенераторите в планирания от инвеститора ветропарк. От една страна в нашето възражение сме ползвали изцяло информацията предоставена от инвеститора с уведомлението до РИОСВ по отношение броя на ветрогенераторите, така че не може да се твърди, че тази информация не отговаря на фактичката обстановка. От друга страна от цитирания по-горе текст е ясно видно, че инвеститорът не се е отказал трайно от реализирането на намерението си в пълен обем (79 ветрогенератора), а напротив провежда процедури по смяна на предназначението на земята, за да внесе за оценка един „по-малък“ ветропарк, като ще се основава в значителна степен на евентуалното одобрение на настоящия проект и ще използва аргументите, свързани с него. Това ясно показва, че действително е налице разделянето на проект на части, за да бъде по-лесно осъществен и в този смисъл, възражението ни от март 2023 г. е основателно в тази си част и ние го поддържаме, като настояваме компетентния орган да прекрати изцяло процедурата и да се подложи на ОВОС и ОСВ пълният обем на проекта (79 ветрогенератора) или да се изиска от инвеститора да декларира официално, че окончателно се отказва от изграждането на ветрогенератори на територията на Община Ветрино и да прекрати Увеличава се също броя на повишаващите подстанции от 1 в предходния проект, на три в настоящия. Като ново съоръжение се предвижда Батерийна система за съхранение на енергия, състояща се от множество батерийни клетки, заемаща площ от 1 ha, без да е пояснено на какво отстояние се намира от най-близките населени места. От фигура 12 на стр.43, въпреки много ниската резолюция е видно, че подстанциите ще са най-близко до селата Добротич, Доброплодно и Калоян. Общата засегната площ на земеделска земя, чието предназначение ще бъде променено за електроенергийно производство е 383,927 dka, а общата засегната площ на всички имоти е 903,85 dka. Инвестиционното предложение включва и изграждане на две въздушни електропроводни линии - 110 kV (9 kt дължина, отнета площ на земеделска земя 12 dka и сервитути 431 dka) и 400 kV (9 kt, отнета площ на земеделска земя 20 dka и сервитути 734 dka). За достъп до конкретните имоти максимално ще се ползват съществуващите земеделски (селскостопански) пътища, като се предвижда те да бъдат разширени на 6 до 7,5 m и да бъдат засипани с настилка, макар това да не е посочено в описанието, а е видно от приложените фигура 14 на стр. 50 от ДОСВ. Тук следва да се отбележи, че планираният ветропарк, попада южната си част в зона с нисък риск за птиците от сблъсък със съществуваща енергийна инфраструктура, а северната част на ветропарка - в зона с вече висок риск за птиците от наличните енергийни съоръжения - основно електропреносна мрежа (фиг. 2).“

С изграждането на ветропарка „Добротич Уинд“ рискът за птиците от енергийната инфраструктура в зоните¹⁰, които досега да дефинирани като слабо рискови ще се увеличи многократно, включително за видовете птици, обект на опазване в защитените зони от Натура 2000, които се намират на юг и на север от площадката на инвестиционното предложение. Според данните в ГИС, предоставени публично като пакет към статията с резултати от проучването, всички 515 индивида, обект на проучването, които са преминали през площадката на инвестиционното предложение, са прелетели на средна височина между 170 и 300 m. (средна височина 257 m), в „рисковата зона“ според проучването са прелетели 8 от тях. При съобразяване на височината на 300-метрови ветрогенератори, броят на птиците, прелетели през рисковата зона ще се увеличи многократно.“

Отговор по Аргумент II, т.1

Относно характеристиката на инвестиционното предложение, проектът за ВЕП „Добротич Уинд“ е представен като ново и самостоятелно инвестиционно намерение, несвързано формално и процедурно с предходни решения. Обхватът включва 50 ветрогенератора, изключващ онези, които попадат в зони, изискващи допълнителни устройствени процедури. Съгласно уведомление от 2.4.2025 г., отпадат 8 генератора на територията на община Ветрино, поради оптимизационен анализ. Тези съоръжения не са част от разглеждания проект, а всяко бъдещо намерение би следвало да бъде предмет на нова процедура, ако възложителят реши да го развива. Обхватът на настоящата оценка не предполага разделяне на проект на части, а отговаря на фактическото и териториално ограничение на планираната реализация. Решението по този въпрос е изцяло в компетентността на РИОСВ.

Що се отнася до риска от сблъсъци с птици и въздействия върху миграционни маршрути, оценката включва цялостен орнитологичен анализ, базиран на теренни проучвания, ГИС-анализи и моделиране на височината на полет. В частност, по отношение на предвидените електропроводи 110 kV и 400 kV с дължини около 9 km всеки, следва да се подчертае, че те се намират извън обхвата на защитени зони по Натура 2000. Съгласно изследванията, няма установени видове в района, при които да се наблюдава намаляване на численост вследствие на сблъсъци с електропроводи. Възможни са инцидентни сблъсъци основно по време на есенната миграция, когато летят неопитни млади птици, но според научните данни такива събития се свързват главно със съоръжения до 20 kV, а не с високоволтови линии.

Проводниците при 110 kV и 400 kV линии са разположени във височинен диапазон от 17 до 31 m, като минималното разстояние между тях надвишава 5 метра – съществено повече от размаха на крилете на дори най-едрите птици като пеликаните (до 3.10 m). Следователно, възможността за фатален контакт с два проводника едновременно е практически изключена, а и риск от токов удар не съществува при този тип съоръжения. Поради това се счита, че електропроводите не представляват бариера или съществен фактор за повишаване на смъртността при мигриращите птици.

Емпиричните данни от съществуващи ВЕП в Североизточна България (Суворово, „Св. Никола“, EVN Каварна и в ЗЗ „Калиакра“) показват изключително малък брой регистрирани сблъсъци, което потвърждава, че при съвременните технически параметри и подходи за планиране, подобни съоръжения не оказват значимо отрицателно въздействие върху популациите на птици. Анализите на очакваните въздействия върху птиците, включително риск от сблъсък и бариерен ефект, са детайлно разгледани в Раздел 4.8.2.1.2 на Доклада по ОВОС (стр. 343 и 350).

В заключение, експертният колектив и възложителят потвърждават, че инвестиционното предложение е разгледано в пълния му допустим обхват, без нарушения на принципите на интегралност, и че всички екологични, пространствени и технически параметри са отразени в съответствие с нормативната уредба. Представените оценки обхващат реалистично потенциалните въздействия и предвиждат адекватни мерки за предотвратяване и намаляване на неблагоприятните ефекти. Преценката по същество относно приемливостта на проекта предстои да бъде извършена от компетентния орган въз основа на събрания обем информация и всички представени становища.

„2.Местоположение на ветроенергийния парк спрямо населени места. Отстоянието на всеки от планираните ветрогенератори от населени места не е представено в характеристиката на инвестиционното намерение, представена както в ДОВОС, така и в ДОСВ. Въпреки твърденията в ДОВОС и ДОСВ, че отстоянията отговарят на изискванията по чл.141а на Наредба № 14 за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия за разстояния между ветрогенераторите от Карта 3 на стр. 36 на ДОСВ (въпреки ниската резолюция), както и при нанасяне на ветрогенераторите н ГИС, е видно, че поне един ветрогенератор - №48 в землището на село Михалич е твърде близко до селото, на по-малко от 500 m, а други 3 са на границата на 500-ветровата зона. Вече многократно е изтъкнато при други инвестиционни проекти за ветропаркове, че цитираната наредба е твърде остаряла (от времето, когато общата височина на ветрогенераторите не е надвишавала 60 m), което означава, че при нови, много по-високи и мощни ветрогенератори в случая следва да се прилага принципа на предпазливостта и най-лошия сценарий. Добрите практики от други страни (Великобритания, Германия) изискват при планирането на ветропаркове да се прилага правилото 10x (т.е. че минималното разстояние от населени места следва да е най-малко 10 пъти общата височина на турбината), което би следвало да се приложи и в случая. При прилагането на правилото 10x се оказва, че всички ветрогенератори попадат в буфера от 2700 m на някое от населените места, около които са разположени турбините. Селата Добротич, Михалич Калоян и Есеница се придвижва почти изцяло да бъдат обградени от ветрогенератори.

Следва също да се обърне внимание върху икономическата целесъобразност на ветропарка, като част от характеристиката на инвестиционното предложение, тъй като номинална мощност (т.е. пълна мощност) достига при вятър 18м/с. Според приложението към документацията доклад за ветровите характеристики на площадката на инвестиционното предложение на височина 160 m (горе долу, където ще е ротора на турбината) такава скорост на вятъра почти никога няма, като случаите са редки и за скорости до 12 м/с. Според доклада преобладаващата скорост е 7-8 м/с, но в характеристиките на инвестиционното предложение не е посочено на каква мощност работи тогава турбината и каква част от капацитета си достига! В този случай реалната мощност и съответно произведената електроенергия ще са значително по-малки от предвидения принос (по аналогия с изнесени данни в други разработки) и след като се предвиди енергията за поддържането на самия ветропарк (защото има такава) крайната икономическа ефективност и приноса за постигането на някакви по-обществени цели, свързани с намаляване на въглероден отпечатък са съвсем под въпрос.“

Отговор по Аргумент II, т.2

По отношение на отстоянията на ветрогенераторите спрямо населени места, в Раздел 3.11 от ДОВОС са включени както таблични, така и графични данни, отразяващи разстоянията от всяка турбина до регулационните граници на съседни селища. На Фигура 3.11-2 са визуализирани конкретните разстояния от ВГ №48, който според твърденията попада твърде близо до село Михалич. Най-близката сграда до ВГ48 е разположена на 447 m от границата на поземления имот, но тя се намира извън регулацията на населеното място. Съгласно чл. 141а от Наредба №14, която продължава да е в сила и приложима, минималното нормативно отстояние е не по-малко от 500 m от **територията** на най-близкото населено място, а не до отделни сгради извън него. Това разстояние е спазено. В допълнение, е извършен шумово моделиране, което показва, че няма превишаване на граничните стойности на шум за обекти подлежащи на здравна защита, вкл. и най-близките регистрирани сгради.

Съответно, в ДОВОС е оценено въздействието върху най-близките обекти, подлежащи на здравна защита и тъй като риск за тях не се установява, то няма как да има риск и за по-отдалечени обекти като посочените детска градина, училище, читалище и т.н.

По отношение на икономическата ефективност и ветровия потенциал, приложените доклади за вятъра съдържат данни от измервания и моделиране на височина 160 m. Установено е, че средната скорост на вятъра е между 7 и 8 m/s – характерна за ефективна работа на съвременни турбини, които започват да генерират електричество от 3 m/s, а при тези скорости функционират при високи нива на производителност. Номиналната мощност (при 18 m/s) не е ориентир за реалното производство, което се оценява на база годишния капацитетен фактор,

включен в енергийните модели. Ветропаркът е оразмерен съгласно дългосрочни анализи за производителност, включително данни от съществуващи ВЕП в региона, и се очаква да допринася ефективно към енергийния микс и намаляване на въглеродния отпечатък.

Относно въздействията върху птиците и рисковете от електропроводите, приложените анализи, описани в Раздел 4.8.2.1.2 на ДОВОС, не показват наличие на значителни отрицателни ефекти. Планираните електропроводи 110 kV и 400 kV са разположени извън обхвата на защитени зони, на височини между 17 и 31 m, с междупроводникови разстояния над 5 m – над два пъти по-големи от размаха на крилете на най-едрите прелетни видове. Според теренните проучвания не е установена съществена заплаха от сблъсък или токов удар за птиците, както и не се очаква бариерен ефект върху фронтите на миграция. Емпиричните данни от други ветрогенераторни паркове в региона потвърждават това.

„3. Местоположение на ветроенергийния парк спрямо защитени зони от Натура 2000, миграционни пътища на птиците и горски територии, влажни зони и тревни местообитания. Територията на инвестиционното предложение се намира на един от двата най-големи миграционни пътища на птиците в Европа – Via Potnica. В района на Добруджа ширината му не надвишава 100 км. В тази част на прелетния път се концентрират стотици хиляди рееци се птици – щъркели, пеликани и грабливи птици, както и милиони пойни птици, пъдпъдъци, дърдавцови и водолюбиви птици, които са основно нощни мигранти. Тази част на прелетния път е добре проучена през последните 20 години, включваща целенасочени проучвания, както крайбрежието на Приморска Добруджа, така и вътрешността на Добруджа. Според данните, с които разполагаме и според данните, посочени в ДОСВ (табл. 33 на стр. 158), районът на инвестиционното предложение отговаря на критериите за място с тесен фронт на миграция, тъй като по време на миграция (пролетна или есенна) са установени най-малко 5000 мигриращи щъркели и 3000 грабливи птици. Най-многочислените мигранти са белият щъркел, розовият пеликан и малкият креслив орел. Ветроенергийният парк е разположен северно от защитена зона за птици BG0002038 Провадийско-Роякско плато в територията, която се намира на миграционен коридор за Местоположение на ветроенергийния парк спрямо защитени зони от Натура 2000, миграционни пътища на птиците и горски територии, влажни зони и тревни местообитания. Територията на инвестиционното предложение се намира на един от двата най-големи миграционни пътища на птиците в Европа – Via Potnica. В района на Добруджа ширината му не надвишава 100 км. В тази част на прелетния път се концентрират стотици хиляди рееци се птици – щъркели, пеликани и грабливи птици, както и милиони пойни птици, пъдпъдъци, дърдавцови и водолюбиви птици, които са основно нощни мигранти. Тази част на прелетния път е добре проучена през последните 20 години, включваща целенасочени проучвания, както крайбрежието на Приморска Добруджа, така и вътрешността на Добруджа. Според данните, с които разполагаме и според данните, посочени в ДОСВ (табл. 33 на стр. 158), районът на инвестиционното предложение отговаря на критериите за място с тесен фронт на миграция, тъй като по време на миграция (пролетна или есенна) са установени най-малко 5000 мигриращи щъркели и 3000 грабливи птици. Най-многочислените мигранти са белият щъркел, розовият пеликан и малкият креслив орел. Ветроенергийният парк е разположен северно от защитена зона за птици BG0002038 Провадийско-Роякско плато в територията, която се намира на миграционен коридор за птиците и представлява функционална връзка, между тази защитена зона за птици и защитени зони BG0002039 Хърсовска река, BG0002048 Суха река и BG0002062 Лудогорие.“

Отговор по Аргумент II, т.3

ИП предвижда изграждането на ВГ, които ще бъдат разположени изцяло в границите на земеделски земи. Тези агрофитоценози са възможно най-подходящи за това, защото там индекса на биологично разнообразие е най-нисък.

Това е така поради интензивното земеделие върху тези площи свързано с премахване на естествената растителност и всички насекоми т.е. премахване на естествените хранителни ресурси в основата на хранителните вериги. Поради това в тези земеделски зони и територии няма богат видов състав.

Функционалната свързаност на Натура зоните в региона (най-близко разположената до ИП на 5.5 km, а най-отдалечената на 31.0 km), се осъществява въз основа на запазени естествени елементи от растителни съобщества. Такива естествени местообитания не са засегнати с проекта, което е подробно разяснено в оценката като е показано реалното състояние на територията на бъдещия ВЕП.

Проектът предвижда разполагане на ветрогенератори в интензивно обработвани земеделски земи, които са най-подходящи поради ниския индекс на биологично разнообразие,

причинен от премахването на естествената растителност и хранителните ресурси. Тези терени имат беден видов състав и не засягат запазените естествени елементи на растителни съобщества, които осигуряват функционалната свързаност на Natura зоните в региона.

Докладът за ОСВ надлежно отчита и оценява риска от нарушаване на функционалната свързаност между защитените зони. В съответствие с чл. 31 от ЗБР, са предложени мерки в Таблица 493, стр. 667 на ДОСВ, които осигуряват съответствие с целите за опазване на миграционните коридори в най-близко разположените до ИП, защитени зони.

Отделно оценяваното ИП, представлява изменение на вече съгласуваното предходно с РИОСВ-Варна, от страна на Възложителят през 2018 г., което само по себе си е предпоставка за местоположението на ВЕП.

В цялостния проект за ВЕП „Добротич уинд“ вкл. и с неговото местоположение, са оценени, и в тази връзка са предвидените в ДОСВ и ДОВОС мерки гарантират, че проектът не нарушава разпоредбите на чл. 30 от ЗБР и съответства на целите на Директива 92/43/ЕИО за хабитатите и Директива 2009/147/ЕС за птиците.

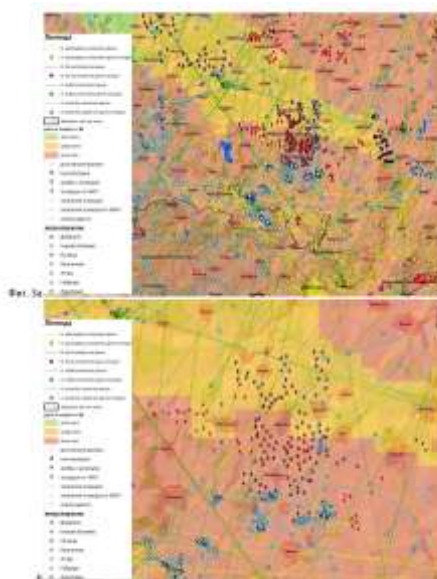
Противно на твърденията на БДЗП, функционалната свързаност на защитените зони и екологичните коридори остава ненарушена, което е ясно обосновано в ДОСВ.

Включените мерки за смекчаване и мониторинг допълнително осигуряват спазване на принципите за устойчиво управление на околната среда, заложили в националното и европейското законодателство, за този тип обекти.

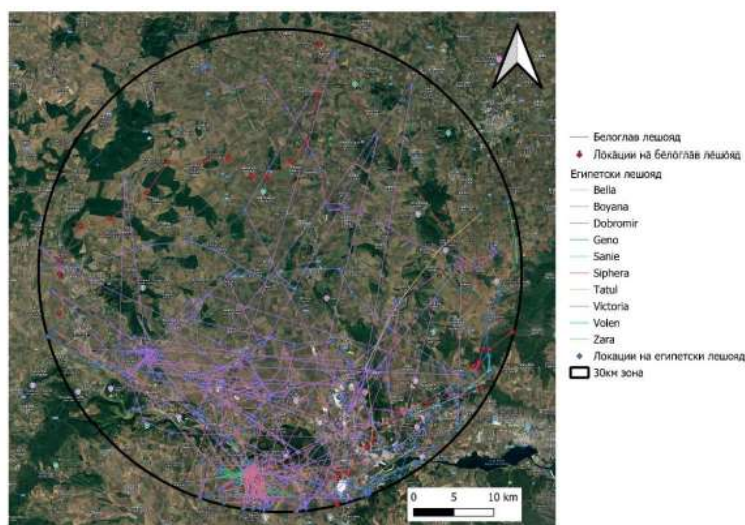
III. Аргументи по същество – качество и пълнота на ДОСВ ВЕП Добротич.

*„Изказваме мнението, че разглежданите ДОВОС и ДОСВ на ВЕП Добротич имат множество съществени методологически и фактологически неточности, пропуски, подвеждащи и неотговарящи на фактическата обстановка твърдения, както и че липсва обективна и аналитична оценка за влиянието на инвестиционното предложение върху видовете птици, обект на опазване в защитената зона. Съответно заключенията на в ДОСВ относно значимостта на очакваните въздействия, основани на такава оценка остават недоказани, необосновани и не следва да бъдат взети в предвид при вземане на решение относно одобряването на ветропарка В тази връзка, привеждаме следните примери и аргументи, които не изчерпват всички пороци на ДОСВ и не включват изцяло ДОВОС поради липса на технологично време всички да бъдат изложени): Авторите на ДОСВ оспорват твърденията на БДЗП относно неподходящото място на което е разположен ветропаркът „Добротич Уинд“ като твърдят, че приложената във възражението карта „не отговаря на последните проектантски разработки, а именно ветрогенераторните площадки са ситуирани в различни позиции спрямо първоначалните намерения, по начин възможно най-малко да възпрепятстват миграциите и преминаващите през парка птици“ (стр. 151 от ДОСВ). Това твърдение е нерелевантно, тъй като към уведомлението внесено от инвеститора в РИОСВ Варна, на което се базира и възражението ни, не са приложени „последните проектантски разработки“, така че няма как те да бъдат отразени в картата към възражението. **Неоспорим е фактът обаче, че и в „последните проектантски разработки“, които виждаме в ДОСВ и ДОВОС, по същество ветропаркът не е съществено изместен по местоположение. Той все още се намира на миграционния път Via Pontica, където преминава интензивна миграция; разположен е на територия, представляваща функционална връзка между защитени зони за птици от Natura 2000 и че попада в 15-километровата буферна зона около действащо гнездо на египетски лешийод. Безспорно в района се срещат 8 световно застрашени видове птици, които са и уязвими към ветроенергийни съоръжения като царският орел (установен и от нас, и чрез сателитни проследявания, и при целевите проучвания за ветропарка), ловният сокол (с данни от сателитни проследявания), египетския лешийод (установен и от нас, и чрез сателитни проследявания, и при целевите проучвания за ветропарка), Червеноногата ветрушка (установен и от нас, и чрез сателитни проследявания, и при целевите проучвания за ветропарка), големия креслив орел (установен и от нас, и чрез сателитни проследявания, и при целевите проучвания за ветропарка), степния блатар (установен и от нас и при целевите проучвания за ветропарка), както черния лешийод и къдроглавия пеликан (установени по време на проучванията). Тези факти, както и представените от нас по-долу в настоящото становище допълнителни факти потвърждават твърдението ни от всички предходни становища и цитирани възражения, че „местоположението на инвестиционното намерение не е подходящо подбрано, с което не са приложени най-добрите практики да се избягват силно рисковите зони за птиците“!***

Четири вида застрашени хищни птици, които са уязвими към ветрогенератори ще бъдат значително засегнати от изграждането на ветропарк Добротич Уинд (фиг. 3), което се доказва и от сателитни проследявания на отделни индивиди:

а. **Египетски лешояд.** Още от самото начало на инвестиционен интерес за изграждане на ветропарк в района на Добротич и околни села (2010-2011 г.) твърдо отстояваме позицията, че местоположението на ветропарка е неподходящо, защото попада в 15-километровата буферна зона около действащо гнездо на египетски лешояд. Целенасочени проучвания в Испания доказаха, че зоната, в която най-често се придържат при търсене на храна е около 15 km и не трябва да се изграждат ветрогенератори в тази зона. Аргументация за дефиниране на зоната е представена в Картата на зонирание на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори¹¹. Египетският лешояд е световно застрашен вид с много висока скорост на изчезване, включително на Балканския полуостров. На Балканите единствената относително стабилна популация е в България. За спиране на негативната тенденция и стабилизиране на популацията бяха положени огромни усилия през последните 20 години, но видът е все още с висока степен на опасност от изчезване. Той е почти изцяло изчезнал от Северна България, с изключение на останала в 33 Ломовеце, 33 Провадийско-Роякско плато и в района южно от 33 Варненско езеро. Единствено в 33 Провадийско-Роякско плато гнездящите двойки са стабилни, особено тази в района на Провадия, която ще бъде засегната от изграждането на ветропарка. Гнездящите в 33 Провадийско-Роякско плато са особено важни като ядро от което е възможно да се възстанови популацията на египетския лешояд в Североизточна България и излагането на тези птици на риск от смъртност или прогонване заради изграждането на ветроенергиен парк е крайно необосновано. В допълнение чрез сателитно проследяване е установено, че 10 птици от българската популация са посещавали многократно са посещавали района на планирания ветропарк в търсене на храна (фиг. 4).

Фиг. 4

Не отговаря на фактическата обстановка и представлява изкривяване на фактите твърдението на авторите на ДОСВ на стр. 217, че „В района на ИП не са регистрирани гнездящи и зимуващи птици. Най-близката гнездяща двойка египетски лешояди, станала известна от социалните мрежи редовно се завръща всяка година в гнездото си близо до град Провадия. Отстоянието до там е около 18 км, а доказаната рискована зона около гнездо на вида е 15 км.“ На първо място, както е видно и от карта 29 на стр. 217 от ДОСВ, южната част от планирания ветропарк попада в 15-километровата

рискова зона около гнезда на египетски лешояд, който е обект на опазване в защитена зона „Провадийско-Роякско плато“. При това би следвало да се вземат в предвид всички гнезда на вида, а не само такива, които са „известни в социалните мрежи“ и се намират далеч от планирания ветропарк“. На второ място данните от сателитни проследявания доказват, че района на планирания ветропарк интензивно се ползва от лешояди при търсене на храна, особено на млади птици при след гнездовите скитания.

Аналогично е подвеждащо и твърдението на стр. 214 на ДОСВ, че видът е „Далечен мигрант, който в Северна България се среща в малък брой (1-5 птици на сезон). Наблюдавани са единични мигранти и двойки. При реене при подходящи условия може да се издигне много високо. Там където за построяване на ветропаркове и фотоволтаични централи се предпочитат неземеделски земи (предимно пасища и поляни), се застрашават и местата, където лешоядите често търсят храна.“ Само по себе си това твърдение е вярно, защото България представлява северна граница на ареала на вида и е много малко вероятно изначално да се регистрират мигриращи птици. Не е коректно да се използва това за да се обоснове, че територията не е важна за вида, особено като се има предвид, че египетския лешояд е бил разпространен в Добруджа и Лудогорието, но е изчезнал.

Освен това е по-важно в случая да се разгледаат и оценят следгнездовите скитания на млади египетски лешояди.

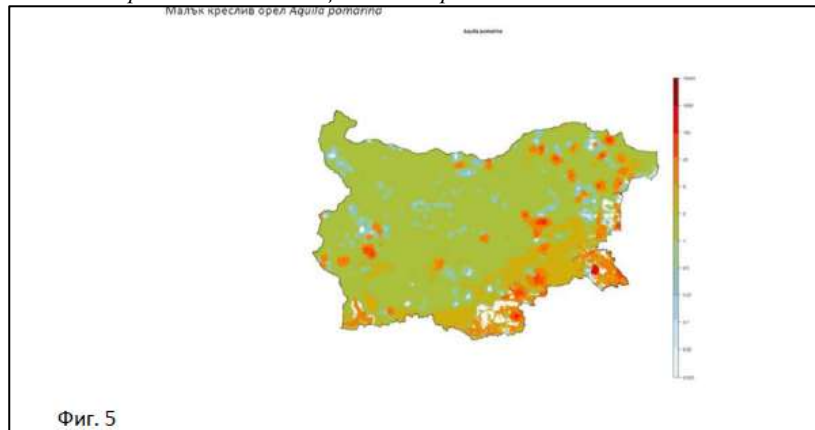
„Наблюденията на двойката лешояди до гр. Провадия сочат, че предпочитано място за търсене на храна си остава сметището до града, както и редовното подхранване от сътрудници на БДЗП, което означава че птиците няма да попадат в райони с работещи ветрогенератори.“ Не е обосновано и не води непременно до сигурност, че птиците няма вероятност да посетят територията на планирания ветропарк. Рискът от сблъсък не е отчетен коректно в оценката, като се имат предвид и изложените от нас по-долу в становището аргументи относно адекватността на оценката на риска. При оценка на въздействията на ветропарка върху популацията на египетския лешояд, не са отчетени редица важни аспекти, включително статуса на застрашеност на вида. Обръщаме внимание, че при анализ на статии за въздействията на ветрогенератори върху грабливи птици лешоядите като група и египетския лешояд са посочени изрично по отношение на намаляване на числеността на птици, смъртност, негативни тенденции в развитието на популациите¹²: „В 72,2% (n = 13) от статиите, които изследват числеността на птиците преди и след инсталирането на вятърни паркове, е наблюдавано намаляване на броя на птиците след инсталирането. ... В многовидови проучвания също е докладван спад в числеността (30,8%). Всички тези статии са публикувани в Европа, Америка и в тези статии, в които се разглежда повече от един континент и се съобщава за намаляване на размера на популацията на *Aquila chrysaetos*, *Circus cyaneus*, *Neophron percnopterus*, *Milvus milvus*, *Circus aeruginosus*, *Accipiter nisus*, *Accipiter gentilis*, *Pernis apivorus*, *Buteo buteo*, *Buteo lagopus*, *Pandion haliaetus*, *Falco tinnunculus*, *Falco columbarius*, *Falco subbuteo*, *Circus aeruginosus* и *Gyps fulvus* (напр. Watson & Whitfield, 2002; Campedelli et al., 2014; Olea & Mateo-Tomas, 2014).“, „75,0% (n = 9) от статиите съобщават за намаляване на популационните тенденции, а 8,3% (n = 1) не наблюдават отрицателни ефекти върху популационните тенденции. Всички статии, които документират намаляване на популационните тенденции, го правят за видове, характеризирани се с дълъг живот: *Aquila chrysaetos* (Hunt et al., 1999), *Neophron percnopterus*, *Gyps fulvus* (Garcia-Ripolles & Lopez-Lopez, 2011) и *Haliaeetus albicilla* (Dahl, 2014).“, „Въпреки че не всички проучвания съобщават за поведение на избягване, повечето потвърждават, че грабливите птици са способни да открият наличието на вятърна турбина и се опитват да я избегнат, независимо от вида или размера ѝ (Villegas-Patracca et al., 2014; Cabrera-Cruz & Villegas-Patracca, 2016). Трябва да се отбележи обаче, че някои видове, като лешоядите, е по-малко вероятно да открият вятърни

турбини поради предимно насоченото надолу зрение в търсене на трупове, което ги прави по-уязвими от сблъсък (Martin, Portugal, & Murg, 2012). Избягвания са наблюдавани в проучвания, включващи директни полеви наблюдения, както и в такива, използващи GPS/GSM технология. В последните са наблюдавани точни промени във височините на полета след откриването на вятърни паркове, което показва наличието на поведение на избягване (Johnston, Bradley, & Otter, 2014; Linder et al., 2022).“.

b. Царски орел. Царски орли от българската гнездова популация (основно концентрирана в Сакар, Западна Странджа и Сливенския район) с поставени сателитни предаватели са регистрирани да прелитат неколккратно през територията на планирания ветропарк (фиг. 3). Собствените проучвания на експертния екип на инвеститора доказва също, че по време на полеви проучвания са наблюдавани 5 царски орли. Това доказва, че районът, където се планира ветропарка, редовно се посещава от царски орли при следгнездовите скитания. В този смисъл не отговарят на фактичката обстановка и са необосновани твърденията на авторите на ДОСВ, че територията не е важна за царския орел защото „най-близко разположената зона, обявена за гнездова територия (около Сливен) на вида царски орел (*Aquila heliaca*), отстои от ВЕП „Добротич уинд“ на около 100 км югозападно.“ (стр. 209 от ДОСВ). Всъщност сателитните проследявания на младите птици доказват, че територии, дори отдалечени на стотици километри от гнездата, са могат да са важни за птиците по време на след гнездовите скитания. Затова следва към фактите да се вземе отговорно отношение и експертиза, а не да се отричат произволно. Данните от сателитни предаватели, както и обстоятелствата на хранителната диета^{13,14} и адаптиране към промените в ловните територии на царския орел при промяна на местообитанията^{15,16,17} също опровергават твърденията на авторите, че „Терена на ВЕП е част от интензивно обработваеми земеделски земи и не предоставя подходящата хранителна база на вида – предимно далугери, едри мишевидни гризачи и таралежи. Поради засилената употреба на хербициди и пестициди, агроценозата е бедна на биоразнообразие, като дори мишевидните гризачи са слабо представени. По тази причина района на ИП, за разлика от планински и полупланински области с мозаично разположение на поляни, мери, храсти и горски насаждения, няма да бъде привлекателно място за почивка и хранене на скалния орел.“ (стр. 209 от ДОСВ) Обръщаме внимание и че този текст се отнася за царския орел, но авторите са записали в края му „скалния орел“, което явно е останало след темплейтно копиране на текст от друго място. Не отговаря на фактичката обстановка и твърдението, че на карта 26, стр. 209 по данни на МОСВ площадката на ИП е дадена като територия, за която „е възможно да се ползва за почивка на вида царски орел.“ Посочена на картата територия, взета от слой за мигриращи царски орли от ГИС към Картата на зонирание на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори е очертана на база действителни данни с наблюдения и траектории на царски орли и в този смисъл е „действителна“, а не „възможна“ за ползване от царските орли. В този случай импревратно и некоректно интерпретиране на предоставените на инвеститора

данни. Заключение на стр. 210 на ДОСВ по отношение на въздействията върху царския орел „Предвид изброените факти, реализацията на ИП няма да окаже значително отрицателно въздействие върху вида царски орел (*Aquila heliaca*), предмет на опазване в защитена зона BG0002038 „Провадийско-Рояжско плато“.“ е необосновано и недоказано от авторите на ДОСВ и не следва да бъде прието от компетентния орган по следните причини: а) на първо място не са представени факти, които да доказват заключението, а само твърдения, които не са обосновани и не са доказани от авторите. Реалните доказани факти (от полеви проучвания и сателитни проследявания комбинирани) са, че видът се среща редовно на площадката на инвестиционното предложение и по тази причина рискът причинен от въздействията е значителен, защото видът е едновременно силно застрашен, рядък, с дълъг репродуктивен период и сред най-уязвимите към ветрогенератори – смъртта дори на една птица и дори да не е ежегодно, е значителен проблем за преживяемостта на популацията; б) направената оценка (табл. 83, стр.209) не съдържа никакви доказателства за пълната липса на отношение възможностите за строителство на ветрогенератори¹⁸, която е източникът „по данни на МОСВ“, на стр.186 е публикувана картата на риска за вида (фиг. 5), от която се вижда, че зони с висок риск има в непосредствена близост до района на инвестиционното предложение. въздействия върху царския орел (по отношение избягване, риск от сблъсък, бариерен ефект и загуба на местообитания). с. Малък креслив орел Маркирани с сателитни предаватели малки кресливи орли да прелитат многократно през територията на планирания ветропарк (фиг. 4). Птиците са маркирани в България като нелетящи малки от орнитолози от БДЗП в рамките на съвместен проект за опазване на малкия креслив орел (LIFE18/NAT/BG/001051). Видно е, че те използват района на инвестиционното предложение както за транзитни полети, така и за стационаране при след гнездовите скитания.

Твърдението на авторите на ДОСВ на стр. 202 „Съгласно приложената по-долу Карта 23, показваща чувствителността на птиците към ветроенергийните паркове в България (по данни на МОСВ), най-близко разположената зона, обявена за рискова по отношение чувствителност на вида малък креслив орел (*Aquila pomarina*) отстои от ВЕП „Добротич уинд“ на около 105 км (югозападно от Градец по посока Ичера).“ не отговаря на фактическата обстановка. В Картата на зонирание на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори¹⁸, която е източникът „по данни на МОСВ“, на стр.186 е публикувана картата на риска за вида (фиг. 5), от която се вижда, че зони с висок риск има в непосредствена близост до района на инвестиционното предложение.

Авторите на практика се аргументират чрез слоя на зоните с висок риск около гнезда на грабливи птици в ГИС базата данни към картата, който е разработен на база известните гнезда на малък креслив орел към 2010 г., но след периода на изработване на слоя са локализиран много нови гнезда, около които се дефинират зони с висок риск. От друга страна картата на риска за вида (фиг. 5) не се основава само на локализираните тогава гнезда, но основно на наблюденията на гнездящи индивиди в различни райони на страната и макар в района около планирания ветропарк да не са локализирани гнезда, то наличието на птици е безспорно. Сателитните проследявания от последните две години го потвърждават. В този смисъл твърденията на авторите са некоректни и не отговарят на фактическата обстановка и най-малкото могат да бъдат определени като избирателно и некоректно представяне на информацията. В допълнение, за малкия креслив орел, който е обект на опазване в защитена зона „Провадийско-Рояжско плато“ през последните 7 години са локализиран 3 гнезда на вида в защитената зона, две от които са съответно на около 12 и 15 км от територията на планирания ветропарка. Зоните с висок риск около гнезда на малък креслив орел са определени на 6 км около гнезда на вида, но както е видно и от сателитните проследявания при следгнездови скитания птиците облитат и се хранят на по-големи разстояния и затова рискът за тези птици не трябва да се пренебрегва. В случая има доказателства за редовно използване на територията като място за хранене на млади малки кресливи орли.

По отношение на наличието на подходящи хранителни местообитания авторите на ДОСВ използват точно едни и същи думи, както при царския орел, за да внушат че няма подходящи местообитания за малкия креслив орел на територията на планирания ветропарк: „Площадката на ИП за ВЕП е разположена в интензивно обработваеми земеделски земи и не предоставя подходящата хранителна база на вида – предимно дребни бозайници. Поради засилената употреба на хербициди и пестициди, агроценозата е бедна на биоразнообразие, като дори мишевидните гризачи са слабо представени. По тази причина района на ИП, за разлика от планински и полупланински области с мозаично разположение на поляни, мери, храсти и горски насаждения, не предлага най-добрата хранителна база на малкия креслив орел.“ Както по отношение на предпочитаните местообитания от малкия креслив орел, така и по отношение на хранителната диета последните детайлни проучвания показват, че районът не може да бъде класифициран като неподходящ или че не предлага „най-добрата хранителна база“¹⁹. Данните от сателитните проследявания също доказват това, поради което считаме, че твърденията на авторите на ДОСВ не следва да се приемат като доказани и релевантни.

d. Белоглав леиояд Птици от българската популация от Източни Родопи, маркирани със сателитни предаватели са регистрирани да преминават на по-малко от 10 км от площадката на инвестиционното предложение. Макар белоглави

лешояди да не наблюдавани да преминават през самата площадка на планирания ветропарк, появата им в района на площадката е твърде вероятно тъй като тези птици ежедневно прелитат значителни разстояния, а е известно, че това са най-уязвимите към ветрогенератори птици, с множество смъртни случаи различни страни, включително в България (в Приморска Добруджа).“

Отговор по Аргумент III, и подточките

В т. 1, III. Аргументи по същество – качество и пълнота на ДОСВ ВЕП Добротич, се твърди следното: „Неоспорим е фактът обаче, че и в „последните проектантски разработки“, които виждаме в ДОСВ и ДОВОС, по същество ветропаркът не е съществено изместен по местоположение.“. Това твърдение не отговаря на истината, тъй като всеки, който е запознат с двата проекта, може сам да прегледа първоначалните и последните проектантски разработки, с което да се увери че ветрогенераторите са променени по местоположение и брой. Ветрогенераторните площадки са ситуирани в различни позиции спрямо първоначалните намерения, с достатъчно свободно пространство, позволяващо свободно и безпроблемно преминаване на мигриращите птици. Що се отнася до местоположението на ВЕП „Добротич уинд“ на миграционния път Via Pontica, където преминава интензивна миграция, в ДОВОС многократно е разгледан въпросът по отношение на фактичката обстановка за наличие на висока численост от мигриращи, гнездещи и зимуващи птици във въпросната територия на ветропарка и съществения момент, че такова твърдение се доказва **след най-малко тригодишни задълбочени проучвания на орнитофауната в района**, по препоръки на Бернската конвенция. Авторите от БДЗП би трябвало да са наясно, че миграцията е динамична величина и за да се направят основни изводи по отношение на числеността на прелетните птици са необходими задължителни няколкогодишни проучвания. Именно поради тази причина, възложителят на ВЕП „Добротич уинд“ е заложил следната смекчаваща мярка в т. 6 на ДОСВ:

„В пиковите дни на миграция на едрите водолюбиви птици (щъркели и пеликани), турбините да не работят (за провеждане на профиктика), а след извършване на последователен тригодишен орнитологичен мониторинг след построяване на парка и след анализ на получените данни, да се прецени съвместно с компетентния орган РИОСВ дали да се направи радарна система за известяване при наличие на големи ята мигриращи птици. Във възражението на БДЗП се твърди, че инвеститора не предвижда система за ранно известяване на ята птици (радарна установка), което частично не отговаря на истината, а именно намерението на възложителя след тригодишно доказване на висока численост от мигриращи птици (по препоръки на Бернската конвенция, като минимално представителни в международната практика се приемат проучвания с повторяемост най-малко три години), да се пристъпи към изграждане на система за ранно предупреждение за наличие на ята птици в обхвата на ветропарка.“

Както е видно от горепосочената мярка, възложителят има готовност за прекъсване на работния процес по време на пиковите дни на миграция и понасяне на значителни загуби, както и за сериозни финансови инвестиции по отношение на изграждане на радарна система за известяване за наличие на мигриращи птици, ако това бъде доказано след тригодишни наблюдения.

По отношение на твърдението в същата точка, че ветропарка попада в 15-километровата буферна зона около действащо гнездо на египетски лешояд. Отстоянието до гр. Провадия, където се намира действащо гнездо на вида египетски лешояд, е около 18 км, несъстоятелно е

твърдението на БДЗП, че *„би следвало да се вземат в предвид всички гнезда на вида, а не само такива, които са „известни в социалните мрежи“ и се намират далеч от планирания ветропарк“*. Към настоящият момент други гнезда на вида египетски лешояд, освен посоченото в ДОСВ не са известни в района на ВЕП „Добротич уинд“. Факт е, че египетският лешояд предприема далечни скитания в търсене на храна и там където за построяване на ветропаркове и фотоволтаични централи се предпочитат неземеделски земи (предимно пасища и поляни), се застрашават местата му. В ДОСВ многократно е повторен факта, че района на ВЕП „Добротич уинд“ е предимно земеделски район с интензивна почвообработка. Такива места не представляват предпочитани хранителни местообитания за вида, тъй като през по-голямата част от годината, интензивно обработваните агроценози са бедни на биоразнообразие, което от своя страна не предоставя типичен хранителен биотоп на лешояди. В тази връзка твърдението във възражението на БДЗП че *„Наблюденията на двойката лешояди до гр. Провадия сочат, че предпочитано място за търсене на храната си остава сметицето до града, както и редовното подхранване от сътрудници на БДЗП, което означава че птиците няма да попадат в райони с работещи ветрогенератори.“* Не е обосновано и не води непременно до сигурност, че птиците няма вероятност да посетят територията на планирания ветропарк.“ Всеизвестно за всеки експерт орнитолог е, че основна цел при хищните птици по време на търсене на храна, е икономия на енергия. Поради тази причина, ако двойката лешояди, обитаваща района на гр. Провадия има възможност да намира храна в близост до гнездото си (3-4 км), тя няма никакви основателни причини да прелита над 18 км до района на ВЕП „Добротич уинд“ за да търси трупове и леш в агроценоза, където биоразнообразието е в пъти по-ниско от неземеделските райони. На практика територията на планирания ветропарк може да бъде посетена както от двойката лешояди от района на гр. Провадия, така и от скитащи случайни птици, представители на вида. По същата логика, това би могло да се случи с всеки един ветропарк на територията на Р България, както и извън нея. ГИС модела на риска, изготвен от ЕКОНЕКТ (с участие на БДЗП) в рамките на проекта Определяне и минимизиране на рисковете за дивите птици, по Дейност 4 от Проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове“ (поръчка на МОСВ), показва че в почти 90 % от територията на страната рискът за птиците е неприемливо висок за изграждане на ВЕП. Следвайки този модел бихме могли да си направим изводите, че ВЕИ в България няма перспектива за развитие, твърдение напълно несъстоятелно.

По отношение на твърдението във възражението на БДЗП, че *„Царски орли от българската гнездова популация (основно концентрирана в Сакар, Западна Странджа и Сливенския район) с поставени сателитни предаватели са регистрирани да прелитат неколккратно през територията на планирания ветропарк“*. В района на ВЕП „Добротич уинд“ не са регистрирани гнездящи птици от вида царски орел, поради липса на характерни за вида гнездови местообитания с високи дървета. Районът не е привлекателен с хранителна база, липсват лалугери и мишевидни гризачи, което показва че дори да има скитащи птици след реализация на ИП, няма основания те бъдат в опасния обсег на ветрогенераторите.

Едрите реещи птици са с вродена висока предпазливост и ориентация, което ще бъде сигурна предпоставка, че те ще избягват прелета на малка височина и ще предпочитат да летят високо, извън обсега на витлата. Ето защо най-точни данни за миграцията в района на ветропарк, може да даде тригодишния последващ мониторинг, който се провежда при

работещи генератори и дава най-точна представа за физическите характеристики на полета на мигриращите птици и евентуалното наличие на сблъсъци.

Доказателства за тези твърдения съществуват в работещи ветропаркове, в които се води постоянен мониторинг. Вариациите в средната височина на мигриращите птици по години показва, че в пет години: две преди изграждането на турбини и три след въвеждане в експлоатация на ВЕП Свети Никола, височината на миграция е била около 200 метра. В две от петте години на мониторинг на действащия парк средната височина е била между 250 и 300 метра. При тези вариации на височината (определящи са били вероятно доминиращият видов състав и метеорологичната обстановка) не са установени тенденции за увеличаване на височината на миграция на наблюдаваните птици преди изграждане на парка и през експлоатационния период. Важен фактор на интерпретацията на тези резултати е субективната преценка при определяне на височината на птиците без удобни наземни маркери преди изграждането на турбини и удобното им използване за точно калибриране след тяхното изграждане.

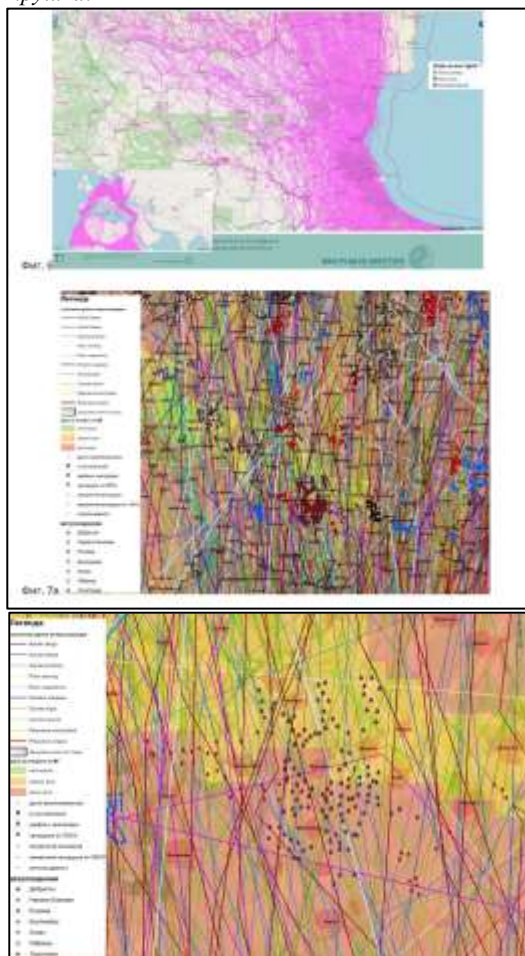
По отношение въздействие на ВЕП „Добротич уинд“ върху вида малък креслив орел. В Становището-възражение на БДЗП се твърди, че *„В допълнение, за малкият креслив орел, който е обект на опазване в защитена зона „Провадийско-Роякско плато“ през последните 7 години са локализирани 3 гнезда на вида в защитената зона, две от които са съответно на около 12 и 15 км от територията на планирания ветропарк. Зоните с висок риск около гнезда на малък креслив орел са определени на 6 км около гнезда на вида, но както е видно и от сателитните проследявания при следгнездови скитания птиците облитат и се хранят на по-големи разстояния и затова рискът за тези птици не трябва да се пренебрегва. В случая има доказателства за редовно използване на територията като място за хранене на млади малки кресливи орли.“*

Твърдението че района на ВЕП „Добротич уинд“ е привлекателен за хранене на вида не отговаря на истината, предвид факта, че площадката е разположена в интензивно обработваеми земеделски земи и липсват дребни бозайници, поради засилена почвообработка и интензивна употреба на хербициди и пестициди. Дори и към момента да съществуват някакви доказателства за редовно използване на територията като място за хранене на млади малки кресливи орли, това не означава че изграждането на ветропарк ще окаже негативно въздействие върху вида, предвид казаното по-горе. Динамиката прелета и поведението на птиците са динамична величина, поради което са необходими многогодишни наблюдения, за да се потвърдят дадени факти.

Последващият тригодишен мониторинг на ВЕП „Добротич уинд“ ще даде точен отговор на тези въпроси. Аналогичен извод се налага и за въздействието на ВЕП „Добротич уинд“ върху вида белоглав лешояд.

„3. Планираният ветропарк изцяло попада в обхвата на чл.15в, т.1, а-ii на Директива (ЕС) 2023/2413 (места които следва да се избягват при изграждане на ветрогенератори), тъй като се предвижда да бъде изграден на един от двата най-големи миграционни пътища на птиците в Европа – Via Pontica (фиг. 6). Този прелетен път се концентрира в източната част от страната: географските области Лудогорие и Добруджа (където ширината му е 150 km), Черноморското крайбрежие, включително акваторията на Черно море в приблизително 10-километрова зона от брега), Източна Стара планина, Бургаския регион между Сливен и Бургас и планините Странджа и Сакар. Там където е разположена територията на планирания ветропарк ширината на прелетния път е не повече от 110 km. По миграционния път Via Pontica прелетат ежегодно през есента и пролетта стотици хиляди рееци се, водолубиви и пойни птици, идващи от Европа между Германия и Урал, включително близо 90% от европейската популация на белия щъркел (в световен мащаб видът е концентриран в Европа), 100% от европейската популация на розовия пеликан, над 66% европейската популация на малкия креслив орел (73% от световната популация е концентрирана в Европа)“

При сравняване и анализ на всички достъпни данни от сателитни проследявания на птици за конкретната територия, на инвестиционното предложение е видно от фигура 7, че различни видове птици преминават през тази територия, независимо, че тя се намира извън защитените зони от Натура 2000, включително световно застрашени видове като големия креслив орел и вечерната ветрушка:

Царски орел *Aquila heliaca* През района в който е планиран ветроенергийния парк са преминавали (почти всички - неколккратно) 8 царски орли, оборудвани със сателитни предаватели: Saci-64511, Alexander-64511, Volen-64506, Darik II-52507, Niko-83697, Sofia- 64509, Pesho-64509, Topola-64507. (източник Movebank)

Голям креслив орел *Clanga (Aquila) clanga* Седем големи кресливи орли със сателитни предаватели от прибалтийските страни са преминали през района по време на есенна и/или пролетна миграция - Sander (2013 г. есен, 2014 г. пролет), Denisa (2018 г. пролет и есен), Tur (2022 г. пролет) и Priit (2021 г. пролет, 2022 г. пролет), Linda (2023 г., пролет), Tiipe (2015, есен) и Tihoon (2020 г., есен и 2021 г., пролет) . Тези птици са прелетели през защитените зони за птици Лудогорие, Хърсовска река, Суха река, Провадийско-Роякско плато и Комплекс Камчия. Част от тях са преминали през териториите, където се предвижда изграждането на ветропарковете Атлас, Каблешково и Никола Козлево.

Един хибриден голям креслив орел (180169-180169) и два черни щъркела (4476 (AV083 - Latic)-4476; 6268 (TA64 - Arco 4)-6268) от Литва, както и 2 черни щъркела (Mare (0C9X; e- obs 2699)-2699; Sarma (0C62; e-obs 2663)-2663) от Латвия със сателитни предаватели са преминали през района по време на есенна и/или пролетна миграция (източник: Movebank).

По отношение изчисленията на риска от сблъсък за вида (табл. 77 на стр. 204 от ДОСВ) не ги считаме за реални, а силно занижени, като не се отчитат всички източници на данни. Най-малкото ако всички наблюдавани птици по време на собствените проучвания на инвеститора сочат, че птиците летят на височина 100-150 м, то 100% от регистрираните птици на практика летят в площта, заето от въртящите се ротори.

Авторите на ДОСВ се опитват да внушат, че „Видът е рееца хищна птица с маневрен полет, лети и ловува ниско, а като всяка хищна птица има добра ориентация и способност да преодолява препятствия по пътя си.“. Това твърдение не е доказано по никакъв начин с референции или собствени проучвания на авторите и не отговаря на фактичката обстановка, ако се съди по научните публикации и проучвания (над 216 проучвания) на въздействията на ветрогенераторите върху грабливите птици²³ – именно, че рееците се птици (поради липсата на добре маневреност и съответно избягване), грабливите птици (поради поведението им при ловуване и рееция полет) и птиците с дълъг жизнен цикъл (поради дългия период за достигане на полова зрелост) са изложени на редица въздействия от ветрогенераторите, свързани със смъртност, бариерен ефект, загуба на местообитания, намаляване на репродуктивните способности и негативни тенденции в развитието на популациите. Затова считаме, че твърденията на авторите не трябва да бъдат взети в предвид при вземане на решение.

Малък креслив орел *Clanga (Aquila) rotaripa* Шестнадесет малки кресливи орли със сателитни предаватели от прибалтийските страни (Karin, Erika, Mait, Magnus, Haage, Vahur, Sahar M, Jaan, Jaana, Holger, Aire, Rita, Taavi, Neits и Malgandi24) и един от Унгария (Karid25) - са преминали през района по време на есенна и/или пролетна миграция в периода

между 2011 и 2024 г., като някои от тях са използвали този миграционен коридор през две или повече години. Тези птици са прелетели през защитените зони за птици Лудогорие, Хърсовска река, Суха река, Провадийско-Роякско плато и Комплекс Камчия. Част от тях са преминали през териториите, където се предвижда изграждането на ветропарковете Атлас, Лудогорие, Ружица Каолиново, Каблешково и Никола Козлево.

В ДОСВ авторите правят исторически преглед на всички проучвания на миграцията на вида без да цитират източници и без да посочат, че цялата представена информация е анализирана за целите на създаване на Картата на зонирание на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори.

По отношение изчисленията на риска от сблъсък за вида (табл. 73 на стр. 203 от ДОСВ) не ги считаме за реални, а силно занижени, като се има предвид значителната численост на мигриращи малки кресливи орли през територията на планирания ветропарк и уязвимостта им към ветрогенератори.

Авторите на ДОСВ се опитват да внушат, че „Видът е рееца хищна птица с маневрен полет, лети и ловува ниско, а като всяка хищна птица има добра ориентация и способност да преодолява препятствия по пътя си.“. Това твърдение не е доказано по никакъв начин с референции или собствени проучвания на авторите и не отговаря на фактичката обстановка, ако се съди по научните публикации и проучвания (над 216 проучвания) на въздействията на ветрогенераторите върху грабливите птици – именно, че рееците се птици (поради липсата на добре маневреност и съответно избягване), грабливите птици (поради поведението им при ловуване и рееция полет) и птиците с дълъг жизнен цикъл (поради дългия период за достигане на полова зрелост) са изложени на редица въздействия от ветрогенераторите, свързани със смъртност, бариерен ефект, загуба на местообитания, намаляване на репродуктивните способности и негативни тенденции в развитието на популациите. Затова считаме, че твърденията на авторите не трябва да бъдат взети в предвид при вземане на решение.

Черен щъркел *Ciconia nigra* Шест черни щъркели със сателитни предаватели от прибалтийските страни са преминали през района по време на есенна и/или пролетна миграция – Priiduroeg, Timmi, Eedi, Karl II, Kaia, Katrin и Verdu в периода между 2008 и 2023 г., като някои от тях са използвали този миграционен коридор през две или повече години²⁶. Тези птици са прелетели през защитените зони за птици Лудогорие, Хърсовска река, Суха река, Провадийско-Роякско плато и Комплекс Камчия. Част от тях са преминали през териториите, където се предвижда изграждането на ветропарковете Атлас, Каблешково и Никола Козлево.

Ловен сокол *Falco cherrug* Два ловни сокола със сателитни предаватели от Унгария²⁷ са преминали през района по време на есенна и/или пролетна миграция. Червенонога ветрушка *Falco vespertinus* – птица със сателитен предавател (Adai) е прелетяла през района през есента на 2014 г.

Орел рибар *Pandion haliaetus* Три орли рибари със сателитни предаватели от Естония, Беларус и Русия са преминали през района по време на есенна и/или пролетна миграция – Markus, Elena и Vadim в периода между 2017 и 2022 г.²⁸. Да от тях са преминали през териториите, където се предвижда изграждането на ветропарковете Атлас, Каблешково и Никола Козлево.

Бял щъркел *Ciconia ciconia* Четири бели щъркели със сателитни предаватели от Унгария и Словакия са преминали през района по време на есенна и/или пролетна миграция в периода между 2012 и 2014 г.²⁹. Всички тези птици са прелетели през защитените зони за птици Лудогорие и Провадийско-Роякско плато, като са преминали през териториите, където се предвижда изграждането на ветропарковете Лудогорие и Ружица.“

Отговор по Аргумент III, т 3.

По отношение на т. 3 „**Планираният ветропарк изцяло попада в обхвата на чл.15в, т.1, а-ii на Директива (ЕС) 2023/2413 (места които следва да се избягват при изграждане на ветрогенератори), тъй като се предвижда да бъде изграден на един от двата най-големи миграционни пътища на птиците в Европа – Via Potnica**“ на III. Аргументи по същество – качество и пълнота на ДОСВ ВЕП Добротич от Становището-възражение на БДЗП. В това становище авторите от БДЗП твърдят: „**Това твърдение не е доказано по никакъв начин с референции или собствени проучвания на авторите и не отговаря на фактичката обстановка, ако се съди по научните публикации и проучвания (над 216 проучвания) на въздействията на ветрогенераторите върху грабливите птици**“.

Твърдението, че ВЕП „Добротич Уинд“ попада в зона, която следва да бъде избягвана съгласно чл. 15в, т.1, а-ii от Директива (ЕС) 2023/2413, се базира на обобщено и частично тълкуване на текста на директивата. Въпросната разпоредба има за цел да насърчава избягване на чувствителни зони при планирането на нови инсталации, но не въвежда абсолютна забрана за развитие на ВЕИ в обхвата на миграционни коридори. Европейската рамка допуска реализиране на проекти в подобни територии, когато са изпълнени следните условия:

- Проведена е пълна оценка на въздействието върху околната среда и биоразнообразието;

- Предложени са ефективни мерки за избягване и ограничаване на рисковете.

Миграцията е широкомащабен процес, насочено движение свързано с пренос на огромно количество биомаса и енергия между различни континенти.

В България това се случва по оста север – юг, съответно наесен и напролет. Миграцията се характеризира със съвършено различно поведение по отношение на територията и определени закономерности по отношение на вероятността дадени видове птици да преодоляват препятствия по време на полета си. Доказателства за тези твърдения съществуват в работещи ветропаркове, в които се води постоянен мониторинг (Zehindjiev & Whitefield 2012, 2013, 2014) - ВЕП Свети Никола. Наблюденията показват, че рискът за птиците от ВЕП съществува в най-голяма степен при тежките реещи се птици – лешояди, пеликани, щъркели.

ДОСВ не отрича, че територията на инвестиционното предложение попада в област с повишена значимост за миграцията на птици, включително в широкия прелетен коридор на Via Pontica. Това обстоятелство е изрично отчетено и интегрирано в методиката за оценка на риска, като е извършен теренен мониторинг, анализ на ГИС данни, данни от Movebank и други източници.

Важно е да се отбележи, че Via Pontica не е линейна и стеснена зона с ясно очертани граници, а широк фронт на прелитане с вариабилна конфигурация, която е силно зависима от времето, вятъра и орографията. В района на Добруджа ширината на този фронт достига до 100–150 км, което означава, че много големи територии – включително значителна част от Североизточна България – попадат в обхвата му. Затова не всяка точка в този обхват автоматично следва да се класифицира като неподходяща за ВЕИ проекти.

Също така по отношение на концентрацията на мигриращи птици по линията на Виа понтика, картата по-долу дава ясна представа, че района на ВЕП „Добротич уинд“ е твърде встрани (на запад) от големите миграционни потоци.

Фиг. 1 Разпределение на абсолютния брой реещи се птици през територията на миграционния път Виа Понтика през есента на 2009 година по Migration of Soaring Birds over Bulgaria. Tanyo M. Michev, Lyubomir A. Profirov, Nikolay P. Karaivanov, Boyan T. Michev. 2012 Acta zool. bulg., 64 (1), 2012: 33-41)

Твърденията на БДЗП за значим бариерен ефект и висок риск от сблъсъци не са подкрепени с емпирични данни и противоречат на доказателствата от района на Калиакра и анализите в Доклада за ОСВ. ВЕП „Добротич уинд“ е планиран с достатъчно мерки за минимизиране на потенциалните въздействия върху птиците.

Относно данните от сателитни предаватели:

Представените от БДЗП данни за преминаване на световно застрашени видове със сателитни предаватели (царски орел, голям креслив орел) и др. видове като черен щъркел, малък креслив орел и др. са ценен източник на информация, но не предоставят доказателство за регулярен, интензивен или концентриран прелет над конкретната територия на ветропарка. Данните показват отделни индивиди, които са преминали през региона в различни години и времеви периоди, без да е доказано съществуването на устойчив миграционен канал с висока плътност на движение в рамките на площта на ИП.

Също така, липсват регистрирани гнездови територии на ключови видове в обхвата на проекта, включително за царския орел, ловния сокол и малкия креслив орел. Районът е интензивно обработвана земеделска територия, с ниска хранителна стойност, което го прави непривлекателен за установяване на трайно местообитание или хранителни територии за тези видове.

Фактът, че през зоната прелитат отделни индивиди не означава, че тя е зона с висок риск или място с „тесен фронт на миграция“. Противно на това, данни от Movebank и международни ГИС модели показват, че ширината на миграционния фронт в района е широка (до 500 км) и не се наблюдава концентрация на едрите реещи птици, характерна за Босфора или Добруджанското крайбрежие. Допълнително, в проекта са предвидени две летателни оси (NE–SW), свободни от ВГ, които гарантират незатруднено преминаване на мигриращи птици. Така е изключен бариерен ефект, особено при ниска гъстота на турбините

По отношение на вида **Черен щъркел** (*Ciconia nigra* авторите от БДЗП твърдят „Шест черни щъркели със сателитни предаватели от прибалтийските страни са преминали през района по време на есенна и/или пролетна миграция – Priiduroeg, Timmi, Eedi, Karl II, Kaia, Katrin и Verdu в периода между 2008 и 2023 г., като някои от тях са използвали този миграционен коридор през две или повече години“. Факт е, че най-близко стоящата зона до настоящия ветропарк, обявена за гнездова територия на вида Черен щъркел (*Ciconia nigra*) - до с. Венчан е на около 12 км южно от ВЕП „Добротич Уинд“.

Районът на ВЕП не предоставя подходящ биотоп за гнездене на вида, липсват по-обширни горски масиви, скални ниши и по-големи водоеми, поради което не се явява привлекателно място за хранене и почивка на черния щъркел.

Неясно защо в същата точка на възражението си, БДЗП споменават за видовете **Ловен сокол** *Falco cherrug*, **Червенонога ветрушка** *Falco vespertinus*, **Орел рибар** *Pandion haliaetus*, като повечето от тях не засягат бъдещият ВЕП Добротич уинд, а изграждането на ветропарковете Атлас, Каблешково и Никола Козлево. Аналогично е твърдението за **Бял щъркел** (*Ciconia ciconia*) Четири бели щъркели със сателитни предаватели от Унгария и Словакия са преминали през района по време на есенна и/или пролетна миграция в периода между 2012 и 2014 г.29. Всички тези птици са прелетели през защитените зони за птици Лудогорие и Провадийско-Роякско плато, като са преминали през териториите, където се

предвижда изграждането на ветропарковете Лудогорие и Ружица.“ Споменатите паркове са отдалечени от ВЕП „Добротич Уинд“ и нямат връзка към настоящият доклад.

Доказателства, че територията е приоритетна зона за хранене липсват. За царския орел и малкия креслив орел са отбелязани скитащи мигриращи индивиди, което не представлява пряко основание за значим риск.

Отсъстват характерни хранителни биотопи (напр. лалугери), а обработваемите земи не предоставят екологични условия за устойчива хранителна база на тези видове.

Относно твърденията за занижаване на риска:

Моделите за оценка на риска от сблъсък (вкл. табл. 73 и 77 от ДОСВ) са изготвени по стандартни методики, използвани и в други европейски държави, като са базирани на комбинация от теренни наблюдения, моделиране и анализ на данни от международни бази данни. Твърдението, че 100% от наблюдаваните птици летят в опасната зона (100–150 м), не е подкрепено с методологическа обосновка и противоречи на реалните данни от други мониторинги, включително на ВЕП „Св. Никола“, където е отчетено, че средната височина на прелет при реещи се птици варира между 200 и 300 м.

Експертите в ДОСВ са направили обосновани допускания за маневреност, поведение и адаптивност на видовете, включително и за това, че някои видове са способни да избегнат физически препятствия, особено при ясно време и добра видимост. Това не е „внушение“, а обобщен извод от публикувани научни източници и проучвания от проекти на ЕС.

Относно мерките за смекчаване на риска

В ДОСВ са включени редица конкретни и реалистични мерки, включително:

- изключване на турбини по време на пикови миграционни дни;
- възможност за инсталиране на система след тригодишен орнитологичен мониторинг;
- постоянно наблюдение на прелетите в рамките на експлоатационния период.

В т.6 на ДОСВ е ясно указано, че при доказване на значителна численост на мигриращи птици, чрез тригодишен мониторинг, ще бъде изградена система за ранно известяване и изключване на турбини в пиковите миграционни периоди. Това е стандартна практика, основана на изискванията на Бернската конвенция и най-добри налични практики. Този подход е в съответствие с Директива 2009/147/ЕО и принципа на адаптивно управление, приет в международната практика.

-----

4. Авторите на ДОСВ ВЕП Добротич представят не отговарящи на действителността аргументи с цел да омаловажат значението на района на инвестиционното предложение като част от миграционния път Via Pontica и високата му степен на чувствителност за птиците от изграждане на ветрогенератори, както следва: а. Планираният ветроенергиен парк попада в зона с висок риск според Картата на зонирание на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори³⁰. Според тази карта в зоната с висок риск въздействията върху птиците от изграждане на ветрогенератори не може ефективно да бъде отстранено или смекчено чрез системи за ранно предупреждение или други смекчаващи мерки. Като цяло не е целесъобразно и обосновано на тази територия да се изгражда ветроенергиен парк. Инвеститорът може да потърси алтернатива по местоположение, която да бъде в зона с трайно увредени или индустриални терени, с по-нисък риск за птиците, да е достатъчно отдалечена от населени места, за да не предизвиква риск за човешкото здраве и да е по-близо до райони където реално има високо потребление на електроенергия. Въпреки това и въпреки, че ветропарка е проблематичен вече 15 г. инвеститорът не предлага алтернативно местоположение на инвестиционното си намерение, което да е извън миграционния път на птиците. Вместо това в ДОСВ се прилага подход на отричане на въпросната карта. По отношение на критиките за „пропуски и грешен подход“ при изработване на Картата на зонирание на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори³¹: Авторите на ДОСВ се опитват необосновано да внушат, че този документ не е надежден, актуален и пълен, и най-вероятно неверен, позовавайки се на „Доклад за оценка на карта и ГИС модел със зоните на риск за птиците при изграждането на ветрогенератори“.

изготвен от проф. д-р Павел Зехтинджиев - ИБЕИ към БАН (Zehindjiev, Pavel. (2019). и част от „Окончателен доклад от извършена оценка по контрол на качеството на данните от картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове и минимални рискове за дивите птици в рамките на проект „Картиране и определяне на природозащитно състояние на природни местообитания и видове - фаза I". На първо място следва да се подчертае, че всички приложени методи на полеви проучвания, както и обхватът на проучванията (списък на видовете птици, територия, сезони и др.) на които се основава изготвянето на въпросната карта са залегнали като изисквания на възложителя (МОСВ) в заданието по изпълнение на задачата, изпълнителят стриктно ги е следвал, и дали този факт се харесва на отделни експерти или не и дали обслужва интересите на инвеститора не е предмет на ДОСВ. На второ място, цитираният доклад на проф. д-р Павел Зехтинджиев, на който се основават критиките е предоставен на изпълнителя за отговор на поставените критики и въпроси; на всички критики е даден аргументиран отговор, там където те не са приети, а в останалата част документът е допълнен и в следствие одобрен от възложителя - МОСВ и споделен на официалната му интернет страница. Този факт сам по себе си говори, че компетентният орган в лицето на МОСВ е възприел Картата на зонирание на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори като документа, на който да се основава по-нататъшното планиране на развитието на ветроенергийната индустрия в България, така че да се минимизират рисковете за дивите птици. На трето място „решеният" според авторите на ДОСВ подход на изготвяне на картата е иновативен за времето си в сравнение с много други подходи на изготвяне на карти на чувствителността в Европа и в света, тъй като обединява, както чувствителност на различни групи птици през различни сезони, така и техническия потенциал за развитие на добива на енергия от вятъра. Този подход сега е залегнал, съгласно европейските норми, в картографирането на подходящите зони за развитие на ВЕИ в целия Европейски съюз. В този смисъл не може да се приеме твърдението на авторите, че подходът е грешен. На четвърто място твърденията на авторите, че броят на чувствителните видове птици е прекалено висок в сравнение с други страни (като е даден пример с Швейцария) са най-малкото странни, тъй като авторите, бидейки експерти, следва много добре да знаят, че на територията на България се срещат над 420 вида птици (видовото разнообразие е едно от най-високите в Европа) през различните сезони и че голяма част от тях са застрашени, а също у нас се срещат повече чувствителни към ветрогенератори видове птици, отколкото например в Швейцария. От друга страна, ако авторите на ДОСВ, са прочели внимателно документа, би следвало да са наясно, че чувствителността на видовете птици е определена на база публикации на целеви проучвания, като са посочени всички референции. На пето място, авторите на ДОСВ обосновават тезата си за ширината на миграционния път Via Pontica и места с тесен фронт на миграция на база на публикация от 2002 г., в която е посочен като такъв само районът на Бургас. Всички експерти, орнитолози в България, знаят че до 2004 г. миграцията на птиците е изследвана систематично единствено в района на Бургас, поради което е логично само това място да е посочено в цитираната публикация. В нея е посочено и сателитно проследяване на един бял щъркел, като по това време сателитните проследявания са били голяма рядкост като метод. След 2004 г. са осъществени множество целенасочени проучвания, от които най-мащабното е през 2011-2012 г., именно за целите на изготвяне на Картата на зонирание и са събрани и обобщени в най-пълна степен наличните достъпни данни за прелета на птиците и фронта на миграция. Също така в течение на годините сателитните проследявания на различни видове птици допълниха съществено познанията. Вместо обаче авторите да се позават на актуалната и пълна информация, те избирателно цитират стари данни, за да опровергаят по-новите. Без да навлизаме в допълнителна аргументация за несъстоятелността на всички твърдения на авторите относно Картата на зонирание на територията на България по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори на страници от 151 до 156 от ДОСВ, настояваме тази част от ДОСВ да не бъде вземана под внимание при вземане на решения по отношение на планирания ветропарк, а авторите да се запознаят по-добре с фактичката обстановка, вместо да изкривяват фактите.

- b. Аналогично авторите на ДОСВ се опитват да омаловажат фактите, че през територията на ветропарка прелитат международно значими числености щъркели и хищни птици, като се опитват да внушат, че мястото не отговаря на критериите за тесен фронт на миграция, като изтъкват разнообразни несъстоятелни доводи (стр. 65 до стр.70). Произволното интерпретиране и изкривяване на значението на критерия за тесен фронт на миграция от страна на авторите на ДОСВ не отменя факта, че критерият е числен и указва, че мястото се определя като място с тесен фронт на миграция, ако през него редовно прелитат най-малко 5000 щъркели или 3000 грабливи птици или жерави (за регион Европа) по време на пролетна или есенна миграция. Обръщаме внимание, че мястото отговаря на критерия ако е достигането поне един от числовите прагове в поне един от двата сезона – пролет или есен. Освен това „редовно“ не означава ежегодно, а периодично, когато дадени условия се повтарят. Един от доводите, че мястото не се отличава от околните територии е, че навсякъде в района и в географската област Добруджа прелитат международно значими числености мигриращи рееци се птици. Това само по себе си е напълно вярно защото както изтъкнахме по-горе, територията се намира на миграционния път Via Pontica, и то в интензивната му част. По тази причина няма как да се окаже че птиците прелитат на много тесен фронт, следвайки например един рид и т.н. Дори в най-тясната си част на територията на България (района на Бургас) миграционния път е с ширина 40-50 километра. Всъщност интензивната миграция (както е видно и от представените в ДОСВ данни) в района на планирания ветропарк само доказва, че територията попада в интензивната част на Via Pontica и е важна функционална връзка между защитените зони за птици на север и на юг от нея. Също така доказва, че територията е място с тесен фронт на миграция. Без да навлизаме в допълнителна аргументация за несъстоятелността на всички твърдения на авторите относно класифицирането на мястото като място с тесен фронт на миграция, считаме, че частта от ДОСВ на страници от 65 до 60 е не обоснована, представя превратно фактите и не следва да се взема под внимание при вземане на решение за одобряване на ветропарка

- c. На стр. 24 авторите на ДОСВ дават няколко определения на използвани от тях термини, но част от тях не са обективно издържани и не са подплатени с референции. По отношение на бариерни ефекти авторите твърдят, че „Те имат потенциала да увеличат изразходваната енергийна индивидуите (с потенциални въздействия върху успеха на

размножаването, смъртността и размера на популацията) и да повлияят на това как птиците използват ландшафта, както е показано от радарни проучвания.“, но не показват никакви резултати от радарни проучвания, а също и не цитират никакви референции. Барьерните ефекти най-добре се илюстрират чрез радарни проучвания, но не само радарните проучвания доказват барьерния ефект. Освен това авторите твърдят, че „Барьерният ефект може да бъде значителен само за много големи проекти или групи проекти“, но не дават никакви числови прагове, колко големи са тези проекти, за да предизвикат барьерен ефект. Също така не превеждат никакви доказателства за твърдението си. При мащабни проучвания в Норвегия върху всички опериращи в страната паркове показват, че големите ветропаркове създават реални барьерни ефекти на прелетния път на птиците³².

На стр.333 Авторите на ДОСВ изказват подвеждащо твърдение, че „Анализи от Masden et al. (2009 г.) показват, че барьерният ефект на вятърните паркове е пренебрежим за мигриращите птици, до голяма степен поради факта, че разстоянието до районите на зимуване е многократно по-голямо от незначителните ежедневни обходни полети или увеличението на височината на полета с цел избягване на сблъсък в ветрогенераторите по миграционното трасе на птиците.“ При проверка на референтния източник установихме, че проучването се отнася за миграции на водолюбиви птици (потапници) през изграден в морето ветроенергиен парк и направените в статията изводи не могат да бъдат релевантни в случая с рееци се мигриращи птици при ветропарк на сушата, какъвто е Добротич Уинд.

Отговор по Аргумент III, т 4.

„Авторите на ДОСВ ВЕП Добротич представят не отговарящи на действителността аргументи с цел да омаловажат значението на района на инвестиционното предложение като част от миграционния път Via Pontica и високата му степен на чувствителност за птиците от изграждане на ветрогенератори, както следва“, авторите от БДЗП твърдят „Аналогично авторите на ДОСВ се опитват да омаловажат фактите, че през територията на ветропарка прелитат международно значими числености щъркели и хищни птици, като се опитват да внушат, че мястото не отговаря на критериите за тесен фронт на миграция, като изтъкват разнообразни несъстоятелни доводи (стр. 65 до стр.70). Произволното интерпретиране и изкривяване на значението на критерия за тесен фронт на миграция от страна на авторите на ДОСВ не отменя факта, че критерият е числен и указва, че мястото се определя като място с тесен фронт на миграция, ако през него редовно прелитат най-малко 5000 щъркели или 3000 грабливи птици или жерави (за регион Европа) по време на пролетна или есенна миграция.

Обръщаме внимание, че мястото отговаря на критерия ако е достигнат поне един от числовите прагове в поне един от двата сезона – пролет или есен. Освен това „редовно“ не означава ежегодно, а периодично, когато дадени условия се повтарят“.

Съществен момент от тези твърдения е, че в докладите си за инвеститори БДЗП ЕООД дава свършено различни данни за числеността на мигриращите птици в някои райони на Приморска Добруджа (Калиакра и Шабла), за които се настоява, че мястото не е тесен фронт на миграция и че определени критерии не са били достигнати, въпреки че численостите на мигрантите там са били високи.

Подобни противоречия и променливи критерии, са забелязани и в други доклади, свързани с участието на експерти от БДЗП. Остава неясен въпросът съществува ли единен критерий за установяване на факта дали даден район, в който има интензивна миграция, може да бъде класифициран като „тесен фронт на миграция“.

Относно цитираната карта, Директивата на ЕС за възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) (Директива (ЕС) 2018/2001) насърчава държавите членки да развият ВЕИ, но не изисква задължително приемане на карти или приоритетни зони преди одобряването на индивидуални проекти.

Основният принцип е да се гарантира, че проектите са съобразени с екологичните изисквания чрез прилагане на процедурите за оценка на въздействието върху околната среда

(ОВОС), които са регулирани от Директивата за ОВОС (2011/92/ЕС) и изменената Директива (2014/52/ЕС).

Посочената от авторите *Карта на зонирание на територията на България* по отношение възможностите за строителство на ветрогенератори **няма нормативен характер** и не поражда правни последици. С публикувания доклад Schindler, S. (2020). Final Report on the Impacts of Wind Energy Development on Birds in the Region of Kaliakra, Bulgaria (Activity 3). Report by Environment Agency Austria, е положителна оценка от ЕК и Европейски съд по делото срещу България, бяха посочени конфликти в зонирането на картата с реално установени при полеви проучвания данни за птиците.

Относно използваните научни публикации, цитирани в ДОСВ същите обхващат различни видове птици (водолюбиви, грабливи и др.) предвид на факта, че голяма част са предмет на опазване в най-близко разположените до ВЕП, защитени зони част от екологичната мрежа Натура, което не е в противоречие с анализите и направената оценка в ДОСВ.

В становището на БДЗП се изтъква, че територията, в която е планирано изграждането на ВЕП „Добротич уинд“, попада в зона с висок риск за птиците, съгласно т.нар. „Карта на зонирание на територията на България по отношение на възможностите за строителство на ветрогенератори“. Според тяхната позиция тази карта е официален документ, разработен по задание на МОСВ, който следва да се възприема като основа за вземане на решение по конкретното инвестиционно предложение. Те допълнително твърдят, че авторите на ДОСВ „омаловажават“ значението на тази карта, като подлагат на съмнение нейното качество и актуалност. В тази връзка представяме следното становище:

В ДОСВ не се отрича съществуването или важността на Картата на зонирание, а се представя аргументирана научна критика към начина на изработването ѝ, обобщеността на използваните данни и методологията, която води до обявяване на над 90% от територията на страната като „високорискова“. Именно този подход — използването на еднослойна и неконкретизирана карта с наслагване на рискове от всички сезони и поведенчески типове на птиците — прави документа непригоден като основен инструмент за пространствено планиране, когато става въпрос за конкретни инвестиционни намерения. Както е показано в ДОСВ, подобен подход създава рискове от блокиране на всяко развитие на ВЕИ в България, включително в райони извън Натура 2000, без наличие на реални доказателства за концентрации на мигриращи или гнездящи видове.

Критиката към методиката на картата е основана не само на аргументи от авторите на ДОСВ, но и на оценъчен доклад, изготвен от проф. д-р Павел Зехтинджиев (ИБЕИ – БАН), предоставен като част от „Доклад за оценка на качеството на данните“ по проект на МОСВ. Този доклад идентифицира редица системни слабости в методологията, включително прекалено висока оценка на чувствителността на определени видове и липса на диференциация по сезони и поведение. В резултат на критиките, документът е редактиран и доработен, но продължава да страда от свръхконсервативен подход, който не съответства на баланса между природозащита и устойчиво развитие, заложен в европейската политика за ВЕИ.

Твърдението, че ВЕП „Добротич уинд“ се намира в район с „тесен фронт на миграция“, не е потвърдено от наличните орнитологични данни, представени в ДОСВ. В анализа е използвана сравнителна таблица, включваща данни от пунктове по цялата дължина на Via

Pontica, и е посочено, че в конкретната територия липсват географски фактори (брегова линия, планински хребети и др.), които да причинят концентрация на прелет. Освен това, районът не е включен в списъка на орнитологично важните места (ОВМ) в България или Европа, съгласно критериите на BirdLife International, което също подкрепя извода, че няма научно основание да бъде третиран като зона със значителна миграционна чувствителност.

По отношение на твърдението, че България има по-голямо видово разнообразие от други страни (напр. Швейцария), и затова броят на чувствителните видове в Картата е по-висок, отбелязваме, че проблемът не е в самия брой на видовете, а в начина, по който те са включени в анализа, без диференциация по чувствителност към вятърни съоръжения, по миграционна активност, по сезонно присъствие или поведенчески модели. В резултат се получава свръхконсервативен модел, който изкуствено повишава рисковата оценка.

По отношение на алтернативите за местоположение - в процеса на планиране са разгледани редица алтернативи, включително такива в райони с вече увредени земи или в по-голяма близост до индустриални територии. Тези варианти са се оказали несъвместими с техническите, икономическите или устройствените изисквания, включително поради липса на ветрови ресурс или невъзможност за присъединяване към мрежата. Планираният проект е ситуиран в земеделски територии извън защитени зони, без наличие на гнездови находища на уязвими видове, и при отстояния, гарантиращи липса на значителни въздействия върху човешкото здраве и околната среда.

„5. В документацията към ДОСВ и ДОВОС липсват докладите от проведени целенасочени

предпроектни проучвания на птици и прилепи. При зададен въпрос от страна на граждани в хода на общественото обсъждане, проведено на 12 май 2025 г., представител на инвеститора отговори, че въпросните доклади са защитени по Закона за авторското право и поради това не са предоставени на обществен достъп. Това публично изказано твърдение не отговаря на фактическата обстановка. Според чл. 4, т. 4 на Закона за авторското право и сродните му права не са обект на авторско право „новини, факти, сведения и данни“, като въпросните доклади от мониторинг попадат в тази категория. Обръщаме внимание че тези документи са много важни за цялата оценка на въздействията и липсата им, както и нежеланието на инвеститора да ги предостави на обществен достъп поражда множество въпроси и съмнения по отношение на самата оценка.

Вместо доклади от проучвания на птици на територията на планирания ветропарк, като приложение към ДОСВ са представени доклади от импактен мониторинг на ветропарк Суворово за период от около 2-3 години. На първо място, тези доклади нямат никакво доказателство с площадката на инвестиционното предложение за ветропарк Добротич Уинд. На второ място – представени са доклади от импактен мониторинг на опериращ ветропарк само за 2 години, независимо, че ветропаркът работи повече от 10 години. В този смисъл не е ясно на какъв принцип са подбрани точно тези доклади и какви са резултатите от останалите години, когато е провеждан мониторинга. В допълнение в ДОСВ се цитират смъртни случаи единствено на пойни птици от въпросните доклади, за да се предположи каква смъртност може да се очаква при работата на Добротич Уинд, докато премълчават за регистрираните убити бели щъркели и черношипи ветрушки – този подход е некоректен и представлява изкривяване на фактите. Липсва и информация относно точното местоположение на точките за наблюдение и трансектите, които са ползвани при проучванията на птици. Не са провеждани проучвания на характера на полета и траекториите на различните видове птици, уязвими към ветрогенератори на територията на площадката.“

Отговор по Аргумент III, т 5

В отговор на твърдението, изложено в т. 5 от становището на БДЗП, че в документацията към ДОСВ и ДОВОС за ВЕП „Добротич уинд“ липсват доклади от целенасочени предпроектни проучвания на птици и прилепи, заявяваме, че това твърдение не отговаря на фактическата обстановка. В рамките на оценъчната процедура са извършени пълни орнитологични проучвания в периода 2020–2022 г., обхващащи ключовите сезони: гнездов, пролетна и есенна миграция, както и зимуване. Използвана е стандартна и одобрена от МОСВ методика (Мичев и Профиров, 2010), в рамките на която са документирани не само

присъствието и числеността на видовете, но и височината на полет, направление, поведенчески характеристики и натрупвания по дни. Данните от тези проучвания са изчислени чрез методиката на Scottish Natural Heritage – модел за количествена оценка на риска от сблъсък, използван в цялата ЕС. Резултатите са интегрирани в ДОСВ, вкл. във формата на анализ на уязвимост на видовете, прогнозен риск от сблъсък, чувствителност към бариерен ефект и оценка на въздействие по сценарии.

Що се отнася до приложените доклади от мониторинг на ВЕП „Суворово“, те не служат за подмяна на теренните данни за ВЕП „Добротич уинд“, а имат ясно обяснена допълнителна роля в оценката на кумулативния ефект и за верификация на моделираната смъртност с реални наблюдения в сходни условия. ВЕП „Суворово“ е разположен в идентична агроекологична среда – обработваеми земи с липса на гнездови територии за уязвими видове, и опитът от този парк е логично използван за допълнително потвърждаване на допустимите рискове, особено при оценка на пойни птици. Представените години от мониторинга (две на брой) са съобразени с наличните официални доклади и са поискани от РИОСВ – Варна като илюстративен материал.

Твърдението, че на въпрос от страна на граждани по време на обсъждането е отговорено, че докладите са „защитени по авторско право“ и това представлява прикриване на информация, също не е точно представено. Възложителят е предоставил докладите като приложения към документацията по ДОСВ, като достъпът до тях е регулиран от клаузи по договорите с изпълнителите, съдържащи интелектуална собственост, което не изключва тяхната проверка от страна на РИОСВ и компетентния орган. Данните от проучванията, сами по себе си – видове, численост, движение, височина – не са обект на авторско право съгласно чл. 4, т. 4 от *Закона за авторското право и сродните му права*, но представянето им в аналитичен и обобщен вид, включително оценъчната рамка, подлежат на защита. Същевременно, обобщените резултати и заключения са надлежно включени в ДОСВ и подлежат на обществен контрол.

Не отговаря на истината и твърдението, че не са анализирани траектории и характеристики на полета. Напротив – в ДОСВ са включени данни за летателни височини на всички основни видове и групи, времева динамика, концентрации, посоки на движение и потенциално припокриване с роторния обхват. Именно тези данни са основа за модела на риск. Не е вярно и твърдението, че се премълчава за сблъсъци на щъркели и хищни птици. ДОСВ представя пълните резултати от мониторинга на ВЕП „Суворово“, включително потвърдени случаи на сблъсък с видове като черношипа ветрушка и бял щъркел, но също така отчита изключително ниска честота на тези случаи – под 1 индивид годишно за турбинен парк.

Заключението, че не са представени проучвания или че е отказан достъп до информация, не е коректно. Представените на РИОСВ доклади и обобщени резултати са достатъчни за проверка на обосноваността на оценките. ДОСВ отговаря на всички нормативни изисквания и съдържа прозрачна информация относно риска, ефекта върху видовете и нуждата от последващ мониторинг. Липсват основания да се твърди, че оценката е непълна или умишлено манипулирана. Всички методи, използвани за оценка на риска, са научно обосновани, приети в ЕС и приложени с реални, теренно събрани данни за конкретната площадка.

Наблюдателните точки за мониторинга на птиците в района на ВЕП „Добротич уинд“ са избрани така, че да се осигури възможно най-голямо визуално покритие на проектната площ във всички посоки, както и представителна за проучването територия с пряка видимост към местоположенията на проектните ветрогенератори.

За избора на местоположение на НП (наблюдателните пунктове) е използван ГИС софтуер (QGIS 3.14), с помощта на който е моделирано визуалното покритие от различни точки в обхвата на ИП в радиус от 5 км. Използван е височинен модел на релефа с размер на пиксела 12.5 м, към който допълнително са добавени горските площи, като структури възпрепятстващи видимостта.

Височините на дървостойките са взети от ЛУП/ГСП на съответните ДГС/ДЛС. За моделиране на визуалното покритие е използвана приставката Viewshed. При работа с тази приставка се генерира растерно изображение, представляващо карта на видимостта в растерен формат, която класифицира терена около точката за наблюдение на видим и невидим (вярно/невярно или 1/0 бинарно). За целите на проучването е използвана допълнителната функция „depth below horizon“, чрез която се създава по-сложен индекс на видимостта и се диференцират по-добре териториите, които са с намалена видимост и невидими за наблюдателя от анализирания наблюдателен пункт (точка). След избора на наблюдателен пункт със сравнително добра видимост във всички посоки в резултат на ГИС моделирането, същият бе проверен и на място, като теренната проверка потвърди до голяма степен модела.

Съгласно проведените на терена на ИП наблюдения, ефектът от планирания ВЕП върху мигриращите птици е временен и концентриран в отделни дни с пикови стойности. Това позволява да се прилагат смекчаващите мерки, препоръчани от колектива, изготвил доклада за ДОСВ.

„б. Авторите на ДОСВ се опитват да внушат, че рискът от сблъсък на птици с ветрогенератори е незначителен, като от една страна ползват неподходящи методики и некоректно събрани данни.

На първо място, на стр.25, където авторите на ДОСВ представят своя интерпретация на термина за „Риск от сблъсък на птици с ветрогенератори“ те дават само частично параметрите, влияещи върху риска от сблъсък.

На второ място авторите на ДОСВ демонстрират, че са разучили детайлно различни модели на изчисляване на риска, като реферират към статия на Masden and Cook 2015:).

„Моделът Band (Band et al. 2007) се използва често, но са разработени и налични за използване други модели. Тези модели се различават по своята пригодност за различни ситуации и обстоятелства, поради конкретния случай или разработка, за която са проектирани. Ето защо е важно най-подходящият модел или метод да се използва или адаптира към разглеждания въпрос, а в някои ситуации това може да не е най-често използваният модел (Masden and Cook 2015).“ От една страна обаче те не описват коректно същността на изводите на Masden и Cook, а именно: „В литературата бяха цитирани 10 модела и всички от тях включваха вероятност за сблъсък на единична птица с вятърна турбина по време на преминаване през зоната на обхват на ротора, а по-голямата част включваха мярка за броя на птиците в риск. Седем от 10-те модела изчисляват вероятността за сблъсък на птици, докато останалите използват константа. Идентифицирахме четири подхода за изчисляване на вероятността за сблъсък“ и

„Въпреки привлекателността си, методите за изчисление на риска имат своите ограничения и могат да бъдат „гладни за данни“, както и да предполагат много за движението и поведението на птиците. С наличността на данни, тези предположения следва да бъдат тествани, за да се гарантира, че методите за изчисление на риска функционират и отговарят адекватно на въпросите, поставени от сектора на вятърната енергия.“ От друга страна, въпреки демонстрацията, че са разучавани различни модели, при предпроектните проучвания, авторите на ДОСВ не са аргументирали защо са избрали именно методите за изчисление на риска, посочени в оценката (Моделът Band³³ и метод за изчисление на риска на Мичев и Профиров от 2010³⁴) и по какъв начин и защо са съчетали два метода, които изискват различни по вид входни данни.

На трето място, авторите съчетават два метода на изчисление на риска, които от една страна изискват различни по тип входни данни, които се събират по различен начин, а от друга всеки от тези методи има своите ограничения, които не позволяват реалистична оценка на риска от сблъсък в конкретния случай, както следва:

- *Модел на Банд* За да се направят изчисления, които коректно да запазят с входни данни модела на Банд, следва да се направят предпроектни проучвания по метода Банд (метод на полосите), като се наблюдава територията на

ветропарка и се описва за всяка преминала птица точната и траектория (птиците често не се движат в права линия и летейки може да преминат през много части на проучваната площадка, а също така да преминат неколkokратно през нея) и височина на преминаване, които са отбелязват за всяка полоса, както и накратко посочено и на стр. 710 от ДОСВ). Такива данни определено не са събирани по време на предпроектните проучвания на птиците на територията на площадката, поради което няма как коректно да се изчисли риска от сблъсък за видовете птици, които преминават през площадката на планирания ветропарк Добротич Уинд. На практика авторите на ДОСВ не са изчислявали честота на избягване на турбините, за видовете птици, обект на настоящата ДОСВ, която е необходима за да се приложи избория от тях математически модел, а са се основали на цитирания от тях източник препоръчителна честота на избягване по подразбиране на видове 99%. Тази честота на избягване обаче, е изчислена съгласно данни за процент на индивиди, избягващи сблъсък с турбини от видове птици от Шотландия, които са неприложими към местните условия. Също така, анализирайки методиката за определяне на процента на избягване на ветрогенераторите от птиците, отчитаме, че има съществени слабости, които я правят неприложима за условията на мигриращите птици по прелетния път Via Pontica: а) използва се прекалено опростен модел на размери и форма на птиците, не се използват параметри като посока и сила на вятъра (които са много съществени параметри за определяне на риска), особености на ландшафта, както и особености на прелитане на птиците през дадената площадка (динамика, височина, траектория, численост на птиците и т.н.). Така заложеният модел е направен, за да не е прекалено сложен (описано в методиката), но опростявайки го до такава степен, той става не приложим в практиката. Обръщаме внимание и че входните данни са събрани по неподходящ за прилагането на този модел начин, което води до значителна грешка при изчисленията. Следователно приведенният анализ на риска от сблъсък, ползвайки този математически модел е несъстоятелен и изчислените стойности са нерелевантни, според нас силно занижени.

- **Метод на Мичев и Профиров, 2010.** Съдейки по данните, представени в ДОСВ (тъй като мониторинговите доклади от проучване на птици не са представени надлежно към документацията по ДОСВ), събраните по време на проучванията на птици, са събрани по начин, който да съответства на този метод за изчисляване на риска. Следва да обърнем внимание обаче, че въпросният метод има много ограничения, които не позволяват да се ползва коректно за целите на изчисляване на реалния риск от сблъсък: а) дефинираната е височинна полоса в която се изчислява риска от 50 до 200 м. Тази полоса е била достатъчна към 2010, когато най-високите ветрогенератори, заедно с ротора не са за изчисление на риска на Мичев и Профиров от 201034) и по какъв начин и защо са съчетали два метода, които изискват различни по вид входни данни.
- На трето място, авторите съчетават два метода на изчисление на риска, които от една страна изискват различни по тип входни данни, които се събират по различен начин, а от друга всеки от тези методи има своите ограничения, които не позволяват реалистична оценка на риска от сблъсък в конкретния случай, както следва:
- **Модел на Банд** За да се направят изчисления, които коректно да запазят с входни данни модела на Банд, следва да се направят предпроектни проучвания по метода Банд (метод на полосите), като се наблюдава територията на ветропарка и се описва за всяка преминала птица точната и траектория (птиците често не се движат в права линия и летейки може да преминат през много части на проучваната площадка, а също така да преминат неколkokратно през нея) и височина на преминаване, които са отбелязват за всяка полоса, както и накратко посочено и на стр. 710 от ДОСВ). Такива данни определено не са събирани по време на предпроектните проучвания на птиците на територията на площадката, поради което няма как коректно да се изчисли риска от сблъсък за видовете птици, които преминават през площадката на планирания ветропарк Добротич Уинд. На практика авторите на ДОСВ не са изчислявали честота на избягване на турбините, за видовете птици, обект на настоящата ДОСВ, която е необходима за да се приложи избория от тях математически модел, а са се основали на цитирания от тях източник препоръчителна честота на избягване по подразбиране на видове 99%. Тази честота на избягване обаче, е изчислена съгласно данни за процент на индивиди, избягващи сблъсък с турбини от видове птици от Шотландия, които са неприложими към местните условия. Също така, анализирайки методиката за определяне на процента на избягване на ветрогенераторите от птиците, отчитаме, че има съществени слабости, които я правят неприложима за условията на мигриращите птици по прелетния път Via Pontica: а) използва се прекалено опростен модел на размери и форма на птиците, не се използват параметри като посока и сила на вятъра (които са много съществени параметри за определяне на риска), особености на ландшафта, както и особености на прелитане на птиците през дадената площадка (динамика, височина, траектория, численост на птиците и т.н.). Така заложеният модел е направен, за да не е прекалено сложен (описано в методиката), но опростявайки го до такава степен, той става не приложим в практиката. Обръщаме внимание и че входните данни са събрани по неподходящ за прилагането на този модел начин, което води до значителна грешка при изчисленията. Следователно приведенният анализ на риска от сблъсък, ползвайки този математически модел е несъстоятелен и изчислените стойности са нерелевантни, според нас силно занижени.
- **Метод на Мичев и Профиров, 2010.** Съдейки по данните, представени в ДОСВ (тъй като мониторинговите доклади от проучване на птици не са представени надлежно към документацията по ДОСВ), събраните по време на проучванията на птици, са събрани по начин, който да съответства на този метод за изчисляване на риска. Следва да обърнем внимание обаче, че въпросният метод има много ограничения, които не позволяват да се ползва коректно за целите на изчисляване на реалния риск от сблъсък: а) дефинираната е височинна полоса в която се изчислява риска от 50 до 200 м. Турбините предвидени от Добротич Уинд са с височина на кулата 180 м, което е почти в горната граница на дефинираната в методиката полоса. Доколкото методиката предвижда рисковата полоса да е поне с 50 м по голяма от височината на турбината при най-горно положение на перката на ротора, то би следвало в случая да се използва полоса не по-малко от 50 до 320 м, но такава корекция не е указана в ДОСВ при представяне на методиката; б) при входните параметри на изчислението на риска се вижда, че не се ползват действителните височини на прелитане на птиците, действителните траектории на птиците, особеностите в поведението им - реец, планирац, активен полет, не се вземат предвид честотата на прелитане

на един индивид, не се отчитат особености на птиците, прелитащи на ята. в) От метеорологичните условия се отчита единствено посоката на вятъра и то на височина до 80 м (без да е указана в ДОСВ корекция спрямо реалната височина на турбините), без да се взема в предвид силата на вятъра. Обръщаме внимание, че на различна височина посоката и силата на вятъра могат да се променят, което често се наблюдава в Добруджа; и г) не е ясно как се правят самите изчисления, защото в методиката не е посочена формула как различните входни данни корелират помежду си. Това до голяма степен обезсмисля въобще цялата методика и води на мисълта, че крайното решение е на база на експертна оценка.

- Следва да е ясно, че резултати от проучвания и модели на база по-малки турбини с по-малки ротори не могат механично да се пренасят върху два пъти и повече по-големи турбини без да се направят коректни проучвания и моделиране спрямо новите параметри. Обръщаме внимание също, че нито един от двата модела не отчита значителните завихряния, които въртящи се ротори с размери близо 200 т е известно че образуват (затова има и технологични изисквания за минимални отстояния между ветрогенератори) и скоростта на въртене при върха на витлото, което води до значителна грешка при изчисляване на риска от сблъсък. В допълнение, следва да обърнем внимание, че инвеститорът много добре е запознат, както от Картата на зонирание, която ползва при оценката, така и многобройните становища на БДЗП през годините, че инвестиционното предложение се предвижда в високорискова за птиците зона, но въпреки това, той не е предвидил никакви системи за ранно предупреждение и намаляване на риска от сблъсък, а само се е постарал в ДОСВ да покаже, че такъв няма. В раздела със смекчаващи мерки единствено е заложена мярка да провеждане само на двугодишен мониторинг, който евентуално ще покаже дали и какъв риск за птиците оказва действащия ветропарк и тогава евентуално ще се препоръча система за ранно предупреждение. На първо място би следвало инвеститорът, още на етап планиране на ветропарка и ДОСВ да определи включването на система за ранно предупреждение, като анализи а и посочи, коя от системите, налични към момента на пазара, би била най-подходяща за ветропарка и да обоснове своя избор; на второ място би следвало в мерките да се заложи постоянен мониторинг по време на целия период на действие на ветропарка, включително на избраната система и при необходимост тя да бъде прекалибрираната и допълнена адекватно. Като не следва поне тази логика на действие инвеститорът и експертния му екип демонстрират, че не намират за нужно въобще да предприемат мерки за намаляване на риска за птиците.“

Отговор по Аргумент III, тб.

По отношение на направените коментари, на БДЗП е необходимо, да се прави разлика относно използвания *Модел за оценка на риска от сблъсък на птиците* и *Метод за определяне степента на въздействията и риска за птиците*, посочени в т.11.2.1.1. (стр.706) и т. 11.2.1.2 (стр.708) от ДОСВ, а не да се правят извадки от текста, и да се променя контекста и да се разясняват методиките, цитирани в доклада.

Цитираните методики „*Метод на Мичев и Профиров, 2010*“ и „*Моделът Band (Band et al. 2007)*“, са използвани в доклада като сравнение с използваната методика за оценка в доклада, и в насока различните насоки за оценка при въздействията от този тип обекти.

В ДОСВ като основа на настоящия модел на риска от сблъсък за птиците установени при полевите наблюдения на територията на ИП ВЕП „Добротич уинд“ е използвана методиката препоръчана от Агенцията за опазване на природата на Шотландия (*Scottish Natural Heritage: <https://www.nature.scot/professional-advice/planning-and-development/planning-and-development-advice/renewable-energy/onshore-wind-energy/wind-farm-impacts-birds>*).

Относно цитирана, *Карта на зонирание на територията на България* по отношение възможностите за строителство и изграждане на ВГ, няма нормативен характер и не поражда никакви правни последици. В публикувания доклад на *Schindler, S. (2020). Final Report on the Impacts of Wind Energy Development on Birds in the Region of Kaliakra, Bulgaria (Activity 3). Report by Environment Agency Austria*, е положителна оценка от Европейската комисия и Европейски съд по делото срещу Република България, са посочени конфликти в зонирането на картата с реално установени при полеви проучвания данни за птиците.

Проектът за ВЕП „Добротич уинд“ е разработен с ясна ангажираност към принципите на устойчивото развитие и опазването на биоразнообразието, като в значителна степен следва препоръките, изложени в *Ръководството за опазване на дивите птици при разработването на ветроенергийните източници*“, 2013 г.*

[*\(https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276295/276295_Birds_120.pdf\)](https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/Auto/OtherDoc/276295/276295_Birds_120.pdf) , също изготвено в рамките на горесцитираният проект.

Проектът, демонстрира осъзнат подход към минимизиране на въздействията върху дивите птици чрез внимателен избор на местоположение и конфигурация на ветропарка и прилежащата му инфраструктура, и прилагане на иновативни технологии, при реализацията на инвестиционната инициатива.

Разстоянието между отделните вятърни турбини е изцяло съобразено с изискванията за намаляване на бариерния ефект, което гарантира, свободни пространства за преминаване на птиците. Това разположение поддържа екологичната функционалност на района, в който ИП ще се осъществи

Докладът за ОСВ интегрира редица смекчаващи мерки, които са изцяло съобразени с препоръките на цитираното „Ръководството“.

Методиките за наблюдение са съобразени с „*Методически указания за провеждане на орнитологичен мониторинг на площадки за ветроенергийни паркове по време на миграцията на птиците (утвърдени на заседание на Националния съвет по биологично разнообразие от 8 юни 2010 г.)*.“ *

[*https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/filebase/Nature/Biodiversity/Preporuki%20Rykwodstwa%20Dokladi/Metodika_VEP.pdf](https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/filebase/Nature/Biodiversity/Preporuki%20Rykwodstwa%20Dokladi/Metodika_VEP.pdf)

В Доклада за ОСВ е посочено, че теренните проучвания са проведени през основните периоди на есенна и пролетна миграция (август-ноември за есента и март-май за пролетта).

Наблюденията са провеждани в различни дни и при различни метеорологични условия, за да се обхванат максимално разнообразни миграционни сценарии. Това е стандартен научен подход за мониторинг.

„7. Оценката на бариерния ефект на фронта на миграцията е подвеждаща. На стр. 90 твърдението на авторите на ДОСВ „Планираните съвременни модели на ВТГ във ВЕП „Добротич уинд“ технологично изискват отстояния много над предходните модели. Тези отстояния са най-малко 500 метра като позволяват на птиците свободно придвижване. Това обстоятелство както и равнинният и открит характер на територията на цялото ИП ВЕП „Добротич уинд“, гарантират отсъствие на бариерен ефект и поради това не добавят потенциален риск от бариерен ефект към вече изградените ВЕП в съседство.“ е необосновано и некоректно. Не са посочени референции, нито резултати от собствени научни проучвания, проведени от авторите на ДОСВ, които да доказват, че разстояние от 500м между турбини, чиито ротори са с диаметър по 180 е достатъчно, за да могат птиците да преминат свободно. В допълнение не е ясно за кои птици и при какви условия на средата това твърдение е вярно. Както е записано, означава, че е релевантно за всички видове птици, независимо от поведението им и условията на средата. С прости изчисления е видно, че ако минималното отстояние между две турбини е 500 метра, то като се отчете, че витротото на всяка турбина е с дължина около 90 метра, то оставащото „свободно от ротори пространство“ следва да е 320 метра. Авторите на ДОСВ считат, че 500 метра са достатъчни, но не анализират дали 320 метра са достатъчни. Те не отчитат също, че различните видове птици имат различно поведение, че не летят праволинейно, че метеорологичните условия може да ги принудят да променят посоката на полета си и т.н. В същата оценка, на стр. 90, авторите твърдят, че „ситуирането на отделните ВТГ във ВЕП Добротич уинд“ позволява наличие на два летателни коридора, показани по-долу на картата с местоположението на генераторите. И двата коридора са с приблизителна ориентация NE - SW Първият за удобство е наречен западен, а вторият е наречен източен. По този начин прелитащите мигриращи и местни птици през ветропарка имат достатъчно свободно пространство за преминаването му, без да попадат в опасната зона на въртящите се ротори (от 80 до 270 м височина) и до голяма степен предотвратяват евентуално наличие на бариерен ефект от разположението на отделните турбини.“ Това твърдение е необосновано, а ефективността на тези „коридори“ изглежда ще е нулева или вероятно доста ниска. **На първо място, авторите не са посочили каква е ширината на тези коридори и на базата на какви собствени проучвания или външни референтни източници те твърдят, че въпросните пространства между турбините ще представляват наистина безопасно място както за единично прелитащи птици, така и за ята от птици.**

Визуализирани на карта 3, стр. 90, тези коридори изглеждат твърде тесни спрямо общата ширина на планирания ветропарк. Освен това е видно, че тези „коридори“ не са били предвидени като места за придвижване на птиците, при планиране на ветропарка, а са се получили поради невъзможност да бъдат поставени турбини на тези места поради съвсем други причини (наличие на населени места и гори, и вероятност невъзможност да бъдат закупени имоти за ветрогенератори в тези зони). **На второ място в така обособените „коридори“ (и в двата) на практика има разположени по един ветрогенератор, което означава, че те не могат да бъдат дефинирани като коридори без турбини, където птиците преминават безопасно. На трето място, от карта 7 на настоящото становище ясно се вижда, че основното направление на миграция през района на планирания ветропарк е север - юг и дори север-северозапад - юг-югоизток. По тази причина, така дефинираните „коридори“ с голяма вероятност въобще няма да изпълняват ефективно ролята си на коридори за свободно и безопасно придвижване на птиците“.**

Отговор по Аргумент III, т 7.

Докладът представя подробен анализ на риска от сблъсък и бариерен ефект върху птиците. Използвани са научно утвърдени методи за оценка, включително картографиране на миграционни пътища и местообитания. В доклада е подчертано, че всички изброени ветрогенератори са разположени извън защитени зони. Разстоянията до най-близките чувствителни територии са значителни, като са съобразени с миграционните коридори и зоните за гнездене, почивка и хранене на птиците. Данните от теренните проучвания (2021-2022 г.) показват, че зоната в която ще се реализира ИП не е предпочитано местообитание за гнездене на застрашени видове, а използването ѝ от мигриращи птици е със средна интензивност.

Проучванията показват, че територията е предимно земеделска, с ограничени ресурси за гнездене и хранене на застрашени видове. Зимуващите хищни птици, установени в района, са в ниска численост и използват основно съседни територии с по-голяма концентрация на хабитати, подходящи за хранене и почивка.

Не приемаме твърдението, че ефективността на определените два летателни коридора, са с нулева или ниска ефективност, и че същите са тесни (пределно е ясно, че на картата няма как да се оцени точния мащаб на ВЕП). Реалната им ширина е от 1.3 до 2.3 km, в зависимост от разстоянието между отделните турбини, ако авторите на становище бяха се запознали с реалните технически параметри, и мащаби на ИП щяха да преценят, реално колко е ширината на посочените коридори

Относно посочените два летателни коридора са посочени на база, разположението на отделните ВТГ в обхвата на ИП. И двата коридора са с приблизителна ориентация NE – SW Първият за удобство е наречен западен, а вторият е наречен източен. По този начин прелитащите, мигриращи и местни птици през ветропарка имат достатъчно свободно пространство за преминаването му, без да попадат в опасната зона на въртящите се ротори (от 80 до 270 м височина) и до голяма степен предотвратяват евентуално наличие на бариерен ефект от разположението на отделните турбини.

Като се оцени и факта, че е редуциран обхвата на ИП (отпадат WTG 59, WTG 72 WTG 73, WTG 75, WTG 76, WTG 77, WTG 78 и WTG 79) съответно и мощността на ветропарка, на територията, на община Ветрино, засягащ източния летателен коридор същият се разширява, в крайната си част, остава значително по широка зона за прелитащите, мигриращи и местни птици.

По този начин прелитащите мигриращи и местни птици през ветропарка, ще имат достатъчно свободно пространство за преминаването му, без да попадат в опасната зона на

въртящите се ротори (от 80 до 270 м височина) и до голяма степен предотвратяват евентуално наличие на бариерен ефект от разположението на отделните турбини.

„8. Не са изпълнени изискванията на чл. 22 т. 2 и чл.24, ал.3 т. 4 на Наредбата за ОСВ, по отношение на описанието на характеристиките и обхвата на други проекти, планове и програми, които въздействията, които се комбинират и кумулират с въздействията от планирания ветропарк, включително и некоректно и непълно представена информация, както следва:

- На първо място, не е адекватно дефиниран териториалния обхват, на който се разглеждат кумулативните въздействия. Макар, че кумулативните въздействия следва да се оценят по отношение на защитените зони, обект на ДОСВ, авторите приемат да дефинират определена площ около самия ветропарк без на практика да се съобразят целта на оценката. По-този начин изкуствено се ограничава териториалния обхват на евентуалните кумулативни въздействия. В действителност би следвало обхватът на оценката и да включва цялата територия между защитените зони за птици Суха Река, Хърсовска река и Провадийско-Рояжско плато, както и ветропарковете разположени в полоса до 10 км около въпросните защитени зони, както и на ниво миграционен път на Via Pontica за географската област Добруджа. В този смисъл следва да обърнем внимание, че на същата функционална връзка между защитени зони Суха река и Провадийско-Рояжско плато, където е разположен ветропарк на Добротич Уинд в северна посока се предвижда изграждането на друг голям ветропарк от 60 ветрогенератора, който ще причини значителни кумулиращи се въздействия заедно с планирания ветропарк Добротич Уинд именно в тази част на функционалната. Ограничението периметър, зададен от авторите на ДОСВ изключва този ветропарк от оценката. В същото време поради планирани и одобрени, но не изградени ветропаркове към момента на изготвяне на оценката защитена зона за птици Суха река е почти изцяло обградена от ветропаркове и следва да се анализира как одобряването и реализирането на планирания ветропарк Добротич Уинд допълнително ще увеличи въздействията върху мигриращите птици, обект на опазване в тази защитена зона. С множеството нереализирани но все още актуални проекти за ветрогенератори в Добруджа и появяващите се в последните години много нови проекти, се налага все повече да се оценят качествено кумулативните въздействия от тези проекти в цялата географска област Добруджа. **На проведеното на 12 май 2025 г. обществено обсъждане, в отговор на въпрос зададен отгражданите, представител на инвеститора отговори, че те не са в състояние да изчислят кумулативните въздействия от всички ветрогенератори в Добруджа с което на практика признават, че не могат да изпълнят в пълна степен и адекватно изискванията за оценка на кумулативните въздействия.** На второ място, не са ясно и изчерпателно посочени проектите, чийто въздействия биха се кумулирали, техния мащаб и въздействията които се кумулират. Описано е че пълните справки за проекти са дадени в приложение 9 към ДОСВ, но на практика то не е предоставено на публичен достъп. На стр. 72 от ДОСВ авторите твърдят, че са поискали данни за инвестиционно проекти за сходни дейности (ВЕИ) за последните 10 години, но на практика, запознавайки се с предоставените на обществен достъп документи, отчитаме, че справки са предоставени единствено от община Ветрино и Община Вълчи дор, като са предоставени данни за проекти за последните 5 години, а не както твърдят авторите – за 10-годишен период. Приложение 9 към ДОСВ, където авторите твърдят че са описани проектите, получени по реда на ЗДОИ не е публикувано като част от документацията. В допълнение по време на общественото обсъждане, в отговор на въпрос на граждани, представители на екипа казаха, че са поискали информация по ЗДОИ от РИОСВ Варна, Шумен и Русе, но в приложенията към ДОСВ, информацията по ЗДОИ, предоставени от изброените РИОСВ съдържа друг тип информация, касаеща се до емисии, водни тела, предоставени мониторингови доклади за птици от ветропарк Суворово, но не и опис на предоставени данни за инвестиционни проекти. В цялото изложение в този раздел, в таблица 10 са посочени 9 проекта за изграждане на ветроенергийни паркове, включително оперирация ветропарк Суворово, включващи общо 176 ветрогенератора без планирания ветропарк на Добротич Уинд, предмет на ДОСВ, както и без да се отчитат останалите 29 ветрогенератора от проекта на Добротич Уинд, попадащи в Община Ветрино, за които в ДОСВ е описано, че инвеститора провежда процедури за промяна на ОУП (т.е. те също следва да се вземат предвид при оценка на кумулативните въздействия). Обръщаме внимание, че според Наредбата за ОСВ няма поставени времеви срокове в които да се ограничават проектите, които биха оказали кумулативни въздействия, т.е. поставяне на времева рамка от 5 или 10 години за определяне на проекти, които биха генерирали кумулативни въздействия е погрешен и несъответстващ на правната норма подход. При наш анализ на публично достъпната информация по отношение на ветроенергийни проекти, в територията между защитените зони Хърсовска река, Суха река, Провадийско-Рояжско плато и източната част на защитена зона Лудогорие сме установили общо **26 проекта с общо 593 ветрогенератора**, представени в таблицата по- долу. Обръщаме внимание, че за целите на оценка на кумулативните въздействия в таблицата по-долу сме представили всички 79 ветрогенератора на планирания ветропарк Добротич Уинд, тъй като в ДОСВ ясно е заявено, че за 29 на брой ветрогенератори в община Ветрино инвеститорът провежда процедури за промяна на ОУП и променя предназначението на земите, не се е отказал декларативно от тази част на проекта и не е прекратил процедурите, поради което тези ветрогенератори са водят в категорията „планирани“.

оценката, заложен одиторите на ДОСВ, е крайно непълен и води до значително подценяване на очакваните въздействия. В заключение следва да се отбележи, че реално на ниво защитени зони следва да се оцени кумулативното въздействие на общо 923 ветрогенератори, а на ниво „миграционен път“ проекти за още над 300 ветрогенератора, част от които са вече опериращи. Необходимостта да се разглеждат всички тези проекти заедно, произтича от факта, че те са разположени на миграционния път на птиците, свързва защитените зони за птици в региона, чийто предмет на опазване включва мигриращите птици, а ВЕП Добротич Уинд допринася за формирането на по-мащабна преграда на прелетния път на птиците заедно с всички тези проекти.“

На трето място не е посочено кои други проекти, освен ветроенергийни и фотоволтаични (последните не са описани в таблица 10, но са споменати без да са описан характеристиките им, на стр. 84 и 85 на ДОСВ), причиняват въздействия комбиниращи се с тези на ветрогенераторите – основно съществуващата и ново планирана надземна електропреносна инфраструктура, както и проекти, водещи до загуба на територии, подходящи за намиране на храна и за почивка по време на миграция на видовете птици, обект на опазване в околните защитени зони. Електропреносната мрежа, особено по миграционния път на птиците, причинява значителна смъртност при мигриращи птици – особено щъркели, пеликани и грабливи птици, поради което тези въздействия се кумулират с въздействията от опериращите вятърни турбини.

- На четвърто място, при оценката на степента на въздействията върху видовете, предмет на опазване в защитените зони за птици не са отчетени въобще кумулативните въздействия върху отделните видове птици, предмет на опазване в защитените зони, произтичащи от ветропарковете и другата енергийна инфраструктура, разположени около тях или по протежение на функционалните връзки между тях.
- Оценката на кумулативните въздействия (стр. 80 до 89) е направена общо на ниво ветропарк, база емпирично изчисление на заеманата от роторите площ спрямо общата площ на дефинираната от авторите на ДОСВ площ на която са разположени 24 ветрогенератора, като са направени предположения, че в обработваемите земеделски земи няма птици, или има много малко птици, че птиците летят праволинейно, не се реят, не кацат и излитат и че метеорологичните условия не влияят на полета им със заключение, че самият ветропарк не генерира кумулативни въздействия. С аналогичен подход, който не е ясно обоснован, на ниво общини Вълчи дол и Ветрино, се разглежда полоса ширина запад - изток 28 км, в която попадат 53 вятърни турбини и два фотоволтаични парка и се правят също заключения за липса на кумулативни въздействия. **Необосновано и неясно как в следствие на анализи на база 24 ветрогенератора и 53 ветрогенератора, авторите на ДОСВ твърдят в заключението, че „при тези изчисления в конкретния случай, реално няма как всички генератори – общо 215 на брой да бъдат реализирани и да са подредени в една права линия много близо един до друг. Това води до заключението, че реално отнето въздушно пространство на практика ще бъде в пъти по-малко от така изчисленото.“** Такова заключение е несъстоятелно и не следва да бъде взето предвид, като се има предвид и приложението грешен подход при оценка на кумулативното въздействие. На ниво „затворена територия между 33 BG0002038 „Провадийско-Рояжско плато“ 33 BG0002048 „Суха река“, 33 BG0002039 „Хърсовска река“ и 33 BG0000104 „Провадийско-Рояжско плато““ подходът на авторите на ДОСВ към оценка на кумулативните въздействия коренно се променя, като се сравнява заетата площ от ветрогенератори (а не въздушно пространство) спрямо площта на землищата, в които попадат ветрогенератори, като по този начин правят опит да внушат, че засегнатите територии са пренебрежимо малки. И при този териториален обхват обаче авторите на ДОСВ пренебрегват съществуването на ВЕП Атлас, северно от Добротич Уинд, както и множество други проекти. В допълнение авторите на ДОСВ избират мислена линия с дължина 55 км като твърдят, че на една такава мислена линия могат да се подредят в права линия само 105 ветрогенератора, без въобще да се съобразят с действителното пространствено разпределение на турбините в съответните ветропаркове. Този неправилен методологичен подход води и до некоректни и неверни заключения. На практика направената оценка на кумулативните въздействия с подхода на авторите не може въобще да даде реален резултат за наличие или отсъствие, както и да степен на въздействие в следствие изграждането на ветропарк.

В заключение определено може да се каже че в ДОСВ липсва адекватна и пълна оценка на кумулативните въздействия по отношение на защитените зони от Натура 2000 и видовете птици, обект на опазване в тях. Обръщаме внимание, че осъдителната присъда за България по делото „Калиакра“ конкретно съдържа мотив, че не се прави адекватна оценка на кумулативните въздействия. ДОСВ и ДОВОС в случая не би следвало да се одобряват или да служат като аргумент за одобрение на проекта, след като публично се заявява, че екипът не е в състояние да направи адекватна оценка на кумулативните въздействия, а както се вижда и от самите документи, такава оценка не е направена.“

Отговор по Аргумент III, т 8 и подточките

Кумулативният ефект е оценен и съгласно критериите посочени в писмо с Изх.№ 26-00-4102/A144/ 03.10.2023 г. на директора на РИОСВ-Варна, относно инвестиционно предложение.

В ДОСВ той е разгледан и оценен, обстойно и в съответствие с наличната публична информация за ИП, планове и програми, както и тази предоставена по реда на ЗДОИ от стр.72 до стр.116, обхващаш:

- оценка на кумулативното въздействие на ветрогенераторите върху видовете птици;
- състояние на ВЕИ сектора в европейския съюз и България, миграционни пътища на птиците в Европа;
- обхват на кумулативен ефект на ниво землище, община в което попада разглежданият ветропарк;
- кумулативен ефект на ниво община, на чиято територия попада разглежданият ветропарк;
- кумулативен ефект, разглеждащ затворена територия между 33 BG0002038 „Провадийско-Роякско плато” 33 BG0002048 „Суха река”, 33 BG0002039 „Хърсовска река” и 33 BG0000104 „Провадийско-Роякско плато”
- оценка на потенциалния бариерен ефект върху фронта на миграция;
- кумулативен ефект в обхвата на миграционния път *Via Pontica*;
- кумулативен ефект върху гнездящите птици;
- кумулативен ефект върху ключови места за хранене на зимуващи птици;
- кумулативен ефект на отнета земеделска площ, спрямо миграционен коридор Добруджа и разглеждания район;
- кумулативен ефект от антропогенното присъствие;
- защитена зона BG0002038 „Провадийско-Роякско плато“;
- защитена зона BG0002048 „Суха река“;
- защитена зона BG0002039 „Хърсовска река“;
- кумулативен ефект в 33 BG0000104 „Провадийско-Роякско плато“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора, от реализацията на ИП.

За извършване на оценката на кумулативното въздействие като основа е използвана методологическата рамка, представена в Насоките за оценка на индиректните и кумулативни въздействия, включително взаимодействията на въздействието на Европейска комисия 13 (*Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions, European Commission*).

За идентификацията и оценката на кумулативните въздействия е използвана следната информация:

- подробна информация за настоящото ИП (параметри на ИП, в т.ч. и на съпътстващите дейности и инфраструктура, етапи на реализация, оформление, отделяни вредности в околната среда, в т.ч. в почвите, въздуха и водите, прилагане на мерки за предотвратяване и ограничаване на неблагоприятните въздействия);
- информация за околната среда, в която ще се реализира въздействието (приемна околна среда) – специално внимание е обърнато на дефинирането на базовите/фонови условия и състояние на средата - историческо, настоящо и очаквано бъдещо развитие без реализиране на ИП, съществуващи норми и стандарти за качество на околната среда и други инвестиционни предложения и подробни устройствени планове (съществуващи и бъдещи).

При определянето на кумулативното въздействие, са следвани насоките от ЕК, според които кумулативен ефект не се възприема сумирането на отделните въздействия, а се оценя експертно значението на промените в средата по отношение на отделните компоненти от биоразнообразието на тази оценявана територия.

При оценка е взето предвид

При оценката на кумулативния ефект в ДОСВ, са изискани данни по реда на ЗДОИ за които съответно, са предоставени и следните данни:

- *Информация от РИОСВ-Варна, получена с Решение № 9/18.05.2023 г. и с Решение № 17/21.07.2023 г.;*
- *Информация от РИОСВ-Русе, получена с Решение № 254/30.05.2023 г.;*
- *Информация по реда на Закона за достъп до обществена информация, получена с Решение № 32-85 от 17.05.2023 г. на МОСВ;*
- *Информация по реда на Закона за достъп до обществена информация, получена с Решение № 84/22.05.2023 г. на Изпълнителна агенция по околна среда;*
- *Информация, получена с Решение за предоставяне на обществена информация № 8/22.05.2023 г. на Община Ветрино;*
- *Информация, получена с Решение за предоставяне на обществена информация № 23-544/25.05.2023 г. на Община Вълчи дол;*
- *Информация, предоставена с Решение № РД-249/14.07.2023 г. на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури;*
- *Информация, предоставена с Решение от 05.07.2023 г. от Регионална дирекция по горите – Варна;*
- *Информация, предоставена по реда на Закона за достъп до обществена информация от Изпълнителна агенция по горите с Решение ИАГ-17572-28.07.2023 г.;*
- *Публични регистри за провежданите процедури на МОСВ и регистрите на РИОСВ-Шумен, РИОСВ-Русе и РИОСВ-Варна;*

Предоставената информация и дадените указания в решенията по ЗДОИ са изпълнени, съответно всички налични данни са ползвани при разработването на ДОСВ, така и на ДОВОС.

Използвана информацията в настоящият ДОСВ е достъпна и онлайн, на електронните страници на РИОСВ и МОСВ като част от публичните регистри, за провежданите процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, и другите действащи нормативни документи.

Посочените документи и решения, са част от Приложение № 13 на ДОСВ и Приложение № 2 – т.8 на ДОВОС, предвид значителният им брой, са представени в таблична форма, както са предоставени от компетентен органи по околна среда.

Предвид значителния обем от информация, и данни в ДОСВ са посочени обобщени данни за сходните на ИП обекти, (ФЕЦ и ВТГ), тъй като ако се включат всички обемът на доклада ще надхвърли 1000 стр., поради което са отделени в приложение към него.

Отделно в ДОСВ е представен достатъчно онагледен картен и схематичен материал, с отразени обектите ВЕП в района заключен между защитените зони 33 BG0002048 „Суха река”, 33 BG0002039 „Хърсовска река” и 33 BG0000104 „Провадийско-Роякско плато”(Фиг 31., стр. 89 от ДОСВ), Карта 1 – стр.90, и др.

Докладът ясно посочва, че на етапа на подготовка на инвестиционното предложение не е включено присъединяване на ВЕП „Добротич уинд“ чрез въздушен електропровод за високо напрежение, който създава допълнително рискове за птиците.

В тази връзка, присъединяването ще бъде обект на отделна процедура след определяне на точката на свързване и проектирането на двете трасетата, което изключва въздействието на въздушни линии в настоящия анализ. В доклада е подчертано, че вътрешната кабелна мрежа

на ВЕП, ще бъде изцяло подземна. Това конструктивно решение премахва риска от токови удари и сблъсъци за птиците, като елиминира потенциалното въздействие на откритите въздушни линии върху миграционните им пътища.

Кумулативните ефекти, включително свързани с евентуални бъдещи въздушни електропроводи в района на ИП или съседните територии, ще бъдат анализирани в отделна процедура по реда на Наредбата за ОВОС, след като се уточнят параметрите и локацията на проектните трасетата за присъединяване. Това дава гаранция, че към момента в този доклад, възможни въздействия от електропроводите не са релевантни и не влияят на настоящата оценка.

По отношение на въздействието на кумулативният и бариерен ефект на ВЕП Добротич Уинд върху видовете птици, регистрирани в района, критиките в Становището-възражение на БДЗП са напълно неоснователни. В българското законодателство, формулировка на понятието „Кумулативни въздействия“ е дадена единствено в параграф 3, т. 10 от ДР от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на плановете, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.*

Към настоящият момент няма утвърдена методика за оценка на кумулативният и бариерен ефект, поради което всяка подобна оценка би била субективна. В ДОСВ Добротич уинд е направен пълен и подробен анализ на наличната информация за кумулативен и бариерен ефект по отношение на реални и потенциални кумулативни въздействия върху орнитологичната фауна в района. Направените изводи съответстват на реалното съотношение на бъдещият ветроенергиен парк към наличните ветрогенератори, както към изградени и действително съществуващи, така и към бъдещи инвестиционни намерения.

Оценката на кумулативното въздействие в Доклада за ОСВ на ВЕП „Добротич уинд“ е извършена на база ясно определени критерии, които обосновават географския и екологичния обхват на района на оценка.

Това включва съществуващите и планираните ветропаркове, както и техния потенциален ефект върху ключови екологични компоненти като миграционните коридори, местообитанията на птици и свързаната инфраструктура.

Докладът разглежда регион, който обхваща всички ветропаркове в радиус от 20-30 км, които са разположени по миграционния коридор *Via pontica* и между защитени зони за птиците. Това включва съседни ветропаркове като ВП „Суворово“, ВП „Мировци“ и други проекти, разположени в съседните на ИП общини, Никола Козлево, Каолиново, Нови пазар и др., описани в Таблица 10, стр. 77, на ДОСВ и илюстрирани на фиг. 31, стр. 87 и Карта 1, стр.88 от доклада.

Изследването включва анализ на влиянието върху птиците, които използват района за миграция, гнездене и хранене/почивка. Районът е определен въз основа на наличните данни за движението на мигриращите видове и местоположението на защитените зони от мрежата *Натура 2000* (BG0002039 „Хърсовска река“, BG0002048 „Суха река“, BG0002038 „Провадийско-Роякско плато“ по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици).

Включени са всички съществуващи, одобрени и планирани ветропаркове, които могат да генерират кумулативни ефекти с инвестиционния проект „Добротич уинд“. Това обхваща както ветрогенераторите, така и електропреносната инфраструктура.

Методологията за оценка на кумулативното въздействие е базирана на международно признати стандарти, като тези на Европейската агенция за околна среда (ЕЕА) и насоките на

BirdLife International. Оценката отчита пространственото разпределение на турбините и коридорите за миграция. В Доклада за ОСВ са използвани пространствени модели, които показват разпределението на ветрогенераторите, тяхна плътност и анализират тяхното влияние върху миграционните маршрути на птиците (фиг. 39 и фиг. 40, стр.96-97 от ДОСВ).

Сравнението на настоящото ИП с ветропарковете на Калиакра и Суворово не е уместно, тъй като конфигурацията, технологичните им параметри и ландшафта които заемат им са различни.

В своя публикация Schindler et al. (2020) анализира ветропарковете в района на Калиакра, където вече функционират множество турбини. Въпреки наличието на ВГ, проучването заключава, че не е установено значително намаление на числеността или промяна в траекториите на мигриращите птици.

Пространственото разпределение на турбините в Калиакра позволява на птиците да избегнат турбините, което показва, че бариерен ефект не е значим в подобни условия. Птиците демонстрират способност за адаптация и успешно избягват зоните с висока концентрация на турбини. Това е особено валидно за *Via Pontica*, където големите ята могат да променят височината и траекторията на полетите си.

Докладът за ОСВ предоставя подробен анализ на височината на полетите на мигриращите птици. Оценката показва, че „по-голямата част от наблюдаваните птици летят извън височината на роторите (50-270 м), което значително намалява риска от сблъсъци.

т.,9. Не са изпълнени изискванията на чл.24, ал.3 т. 3 на Наредбата за ОСВ. В частност не се разглеждат по същество никакви алтернативи. В раздел 7 „Разглеждане на алтернативни решения и оценка на тяхното въздействие върху защитените зони, включително нулева алтернатива“ (стр.341) авторите на ДОСВ твърдят, че „Във връзка с реализацията и безопасната експлоатация на ВЯЕЦ са разгледани определени алтернативни решения и Възложителят се е спрял на препоръчаните от колектива и специалисти в областта най- благоприятни за околната среда и здравето на хората възможности.“ Разглеждайки подробно описаното в този раздел обаче, се установява, че това твърдение не отговаря на фактическата обстановка, защото на практика не се оценяват равностойно никакви разумни алтернативи, а единствено тази, първоначално планирана от инвеститора. В частност:

а. По отношение на алтернативите на начина по който се добива електроенергия няма разглеждане на практически разумни алтернативи, а се посочват почти всички видове добив на електроенергия без оглед дали в района съществуват каквито и да е предпоставки за тях. Например като алтернатива се посочва добив на електроенергия по конвенционален способ (с използване на твърди горива, течни горива, газообразни горива, ядрено гориво), добив на енергия от течаща вода, и добив на енергия от морски вълнови процеси, което е най-малкото несериозно, тъй като в района който се планира няма море, постоянно течаща река, голям воден обект който би послужил като охладител за производство на енергия в атомна централа или топлоцентрала.

В самия кратък анализ на въпросните алтернативи е посочено, че те са невъзможни за района и стои въпросът въобще защо са посочени като алтернативи?! Ако това са реални алтернативи, би следвало в целия ДОСВ те да присъстват – в характеристиката на инвестиционното предложение със съответни параметри, местоположение и свързани специфики на изграждането и експлоатацията, типове въздействия, въздействия и смекчаващи мерки.

Това обаче не е направено. Алтернативата, свързана с производство на соларна енергия е представена като неприемлива, заради голямата площ от земеделски земи, които би обхванала фотоволтаична централа със същата мощност без да се отчете, че: изграждането на фотоволтаици не е допустимо в земеделски земи (т.е. представената алтернатива е изначално недопустима, което от своя страна е нарушение на процедурата), а също и че фотоволтаична централа не е задължително да се реализира върху земеделските земи, а би могла да се разположи върху сградите на околните селища. На практика изграждането на фотоволтаична централа върху покриви на сгради е допустима и реалистична алтернатива, която обаче не е предвидена и анализирана от експертния колектив на инвеститора. От всичко казано по-горе е ясно видно, че не са предложени никакви разумни и приложими алтернативи, а са посочени на практика абсурдни или недопустими алтернативи само за да се подчертае и да се внуши, че изграждането на вятърен парк е най-доброто и единствено решение. Това е съзнателно подвеждане на органа, който следва да вземе решение и на практика има неизпълнение на изискванията на ЗООС, а именно не се разглеждат разумни алтернативи, а предложените – не се разглеждат равностойно.

б. По отношение на типовете ветрогенератори в ДОСВ и ДОВОС се представят всички възможни типове турбини за производство на енергия от вятъра, но реално в ДОСВ и ДОВОС не се прави никаква равностойна оценка на всички тези типове ветрогенератори, което доказва, че те са представен и само проформа. В същото време

не са разгледани конкретни марки ветрогенератори, които се различават по характеристиките си, нито са оценени равностойно в ДОСВ и ДОВОС. С този подход експертния екип допуска, че всички марки ветрогенератори имат еднакви въздействия, а също и показва, че инвеститорът не разглежда в действителност алтернативи по тип ветрогенератори, а вече е направил избора си и оценката се съобразява само с този избор.

Отговор по Аргумент III, т 9 и подточките

Доклада за ОСВ на оценяваното инвестиционното предложение е с положителна оценка, дадена от компетентния орган по околна среда РИОСВ-Варна в писмо с Изх. № 26-00-41-02/A159/ 13.03.2025 г., като този факт показва, че са изпълнени всички критерий на Наредбата за ОС, вкл. и изискванията на чл.24, ал.3 т. 3 на Наредбата за ОС, цитирана от авторите на становището.

По отношение определянето на възможните алтернативи на ИП, информираме БДЗП, че всъщност настоящото ИП с Възложител „Добротич уинд“ АД се разработва като изменение на предходно инвестиционно предложение на дружеството за: „Изграждане и експлоатация на вятърен енергиен парк в землището на с. Добротич, община Вълчи дол, обл. Варна, състоящ се от 34 бр. вятърни съоръжения с обща номинална мощност до 85 MW“, за което е постановено положително Решение по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) № ВА-3/2018 г. от Директора на РИОСВ-Варна, т.е реално алтернативите свързани с територията, са ясно очертани и са посочени, като реални и съотносими с ИП, съответно такива които могат да се оценят.

Тъй като инвестиционната инициатива на Възложителят е ясно очертана, с предходната процедура за изграждането на ВЕП в този района на ИП, не са разглеждани фотоволтаични централи като алтернативи, тъй като не съответстват с целта на инвестиционният проект, и като цяло територията е несъвместима с изграждането на ФЕЦ, предвид характера и категорията на земеделските земи, и законовите изисквания за реализация на такива обекти.

Не вярно твърдението на БДЗП, че са разглеждани алтернативи, цитирам „Например като алтернатива се посочва добив на електроенергия по конвенционален способ (с използване на твърди горива, течни горива, газообразни горива, ядрено гориво), добив на енергия от течаща вода, и добив на енергия от морски вълнови процеси, което е най-малкото несериозно, тъй като в района който се планира няма море, постоянно течаща река, голям воден обект които би послужил като охладител за производство на енергия в атомна централа или топлоцентрала.“. Такива в ДОСВ не са разглеждани, по-всяка вероятност текста от възражение на дружеството по-друг обект, и като експерти не можем да изразим коментар.

Съгласно нормативните изисквания, в ДОСВ действително е разгледан пълен набор от алтернативни решения, включително:

- нулева алтернатива (неосъществяване на проекта);
- алтернативи по технология на производство на енергия;
- алтернативи по местоположение;
- алтернативи по тип използвано оборудване (ветрогенератори).

Посочените в становището на БДЗП твърдения не отчитат спецификата на подхода, който прилага изключване на неизпълними алтернативи чрез скринингов анализ и подробен сравнителен анализ на реалистичните възможности.

Алтернативите, включващи различни технологии за добив на енергия (вкл. хидро-, фосилни, ядрени, вълнови, фотоволтаични и др.), са посочени не за прилагане, а за аналитично

сравнение. Тяхното включване е изискуемо по европейската и национална практика, с цел да се обоснове защо точно ВяЕЦ е подходяща в конкретния контекст.

Невъзможността за прилагане на някои от технологиите (напр. водни централи, морска енергия) е изрично посочена, като в ДОСВ ясно се заявява, че те не са приложими за района поради обективни географски и ресурсни ограничения.

По отношение на фотоволтаиците:

Анализът в ДОСВ се фокусира върху равностойна енергийна мощност — централа със същия капацитет като ВяЕЦ.

Фотоволтаичната алтернатива върху покриви не е представена като пряка алтернатива на този тип централизирана мощност, тъй като тя не е технологично и икономически сравнима. Разполагането на мощности от няколко стотин мегавата върху покриви би изисквало хиляди сгради и координация с множество собственици, както и допълнителна инфраструктура за събиране и разпределение на енергията, което не е реалистично в мащаба на инвестиционното предложение.

Идеята за фотоволтаици върху покриви на сгради е обективно неприложима като алтернатива на такава централизирана електроенергийна мощност. Причините са следните:

Няма възможност за постигане на еквивалентна мощност върху сграден фонд в селските райони на проекта;

Разпокъсаността на собствеността, административната сложност и нуждата от масово съгласие на хиляди собственици правят такъв проект организационно и икономически неосъществим;

Проектът „Добротич Уинд“ е за централизирана електроенергийна мощност и интеграция на възобновяема енергия в електроенергийната система на страната, а не за разпределена локална генерация с микроинсталации.

Изискването всяка алтернатива да бъде детайлно развита с технически параметри, въздействия и смекчаващи мерки се отнася само за реалистични алтернативи, а не за такива, които самият анализ демонстрира като неприложими. Включването на неизпълними алтернативи само за „равностойна оценка“ би било в противоречие с принципите на обосноваване и ефективност на процедурата по ОВОС.

В ДОСВ са разгледани различни типове турбини (по височина на стълб, мощност на агрегат, диаметър на ротора и др.), като са посочени типични технически параметри, съответстващи на пазара в ЕС към момента на планиране. Това отговаря на изискванията за ОВОС при ранна фаза на проектиране.

Конкретна марка и модел ветрогенератор не е задължително да се посочва на етап ОВОС, защото: изборът на конкретен производител става на по-късен етап (напр. търговска процедура, инженеринг); ефектите върху околната среда не се определят съществено от конкретния производител, а от основните физически параметри на турбината (височина, мощност, ниво на шум, и др.); всички алтернативни варианти, които биха могли реалистично да се използват в рамките на обекта, са разгледани на базата на диапазони от параметри, като например: 6 – 8 MW единична мощност, 140–180 м височина на кулата, 150–200 м диаметър на ротора.

Разглеждането на алтернативи по тип ветрогенератори не изисква равностойна оценка на всеки отделен модел на пазара, а функционално обвързана оценка на групи от варианти с

различни ключови параметри. Този подход е напълно съответстващ с утвърдената практика при стратегически и проектни оценки на енергийни съоръжения.

Въз основа на това са анализирани диапазони от технически параметри, а не конкретни модели или марки, което е съответстващо на етапа на планиране на проекта и изцяло допустимо в рамките на процедурата по ОВОС.

Различията между отделните производители (Vestas, Siemens Gamesa, Nordex, GE и др.) в рамките на един и същи диапазон на мощност не водят до съществени разлики във въздействието върху околната среда, когато основните параметри (височина, шум, диаметър на ротора, скорост на въртене) са сходни.

В рамките на ДОСВ са оценени и смекчаващи мерки за всички сценарии на комбинация от мощност и височина, включително по отношение на въздействие върху птици, шумови емисии и визуално въздействие. Така е гарантирана пълноценна оценка независимо от марката на ветрогенератора.

Относно твърдението, че изборът вече е направен и анализът е проформа

Категорично не отговаря на действителността твърдението, че експертният екип е извършил „проформа“ анализ или че е „съобразил“ ДОСВ с вече направен избор на конкретен модел турбина. Проектът е в предварителна фаза, и:

В ДОСВ са оценени параметри, които обхващат цялата гама технически допустими турбини за терена и ветровите условия;

Финалният избор на оборудване ще бъде обвързан с прилагане на мерките от ОВОС, независимо от производителя, и ще трябва да се вписва в параметрите, заложи в настоящия анализ.

Този подход има следните предимства:

Позволява гъвкавост на възложителя в последващия избор на оборудване без нужда от повторна ОВОС процедура;

Гарантира екологична съвместимост, като допуска само решения в рамките на допустимите параметри;

Избягва ограничаването до конкретен производител, което е важно с оглед на конкурентността на пазара и потенциална промяна в технологиите към момента на реализация.

По отношение на твърдението за „подвеждане“ на компетентния орган

Всяко разгледано алтернативно решение е обосновано, оценено за приложимост и класифицирано като приложимо или неприложимо въз основа на реални технически, екологични и икономически критерии.

Оценката в ДОСВ не налага „предварително избрана алтернатива“, а се придържа към международно приетата методика „обосновка чрез сравнение“ (justification through comparison), в която въздействията и целесъобразността на проекта се преценяват по отношение на алтернативи и на нулевата опция.

Компетентният орган не е „подведен“, а разполага с пълната информация по всички алтернативи, както и със заключенията на експертния колектив за техните приложимост и екологични ефекти.

Заклучение от жалбата на БДЗП

„На базата на всичко описано по-горе, считаме, че направените заключения относно степента на въздействие на планирания ветропарк, а именно за липса на значителни въздействия се необосновани и недоказани, като в редица случаи сме обосנוвали и неверни анализи и изводи, послужили за основа на направените заключения.

*На практика от казаното по-горе е видно, че оценката за съвместимост е подвеждаща и изпълнена с твърдения, неотговарящи на фактичката обстановка и сама по себе си е и ненадежден документ. ДОСВ на **ВЕП Добротич Уинд е класически пример на т. нар. „услужлива оценка“**, при която се прави опит да се внуши, че въпросният проект няма да окаже въздействия върху околната среда, и че трябва да бъде реализиран именно в този си обем, именно на избраната локация. В ДОСВ на практика няма елементи на обективна и независима оценка от страна на експерти, която да даде насока за правилното му осъществяване от гледна точка на биоразнообразието и Natura 2000. **Всички параметри и местоположение на проекта са избрани предварително от инвеститора (без такава оценка)**, а настоящата оценка е нагодена към вече направения избор.*

На базата на такъв доклад считаме, че не би следвало да се допусне осъществяването на инвестиционното предложение. В допълнение при наличието на множество други факти че, територията е значима, и че са вероятни значителни въздействия, би следвало процедурата да бъде прекратена без право на подновяването ѝ.

В заключение считаме, че изграждането на ВЕП Добротич Уинд на миграционния път на птиците, в район, който функционално свързва (осигурява миграционен коридор) ЗЗ „Хърсовска река“ и ЗЗ „Сува река“ с разположената на юг ЗЗ „Провадийско-Роякско плато“ и който активно се ползва от мигриращи или гнездящи грабливи птици, обект на опазване в защитените зони, особено египетски лешояд, царски орел, малък креслив орел, както и от мигриращи щъркели и пеликани, обект на опазване в защитените зони не е обосновано, не съответства на политиките за възобновяема енергия без щети върху природата, не е в съответствие с предмета и целите на цитираните защитени зони и не следва да бъде одобряван. Считаме също, че са налице обстоятелства, които позволяват процедурата по одобряване на инвестиционното предложение а бъде спряна без право на възобновяване и призоваваме тези обстоятелства да бъдат взети предвид.“

В заключение можем да посочим, че Всички експерти участвали в изготвянето на ДОСВ и ДОВОС, на оценяваното ИП са независими и опита и образованието им, отговарят на критериите които трябва да притежават при извършването на този тип оценки в съответствие с Наредбата за ОС и Наредбата за ОВОС.

В ДОСВ, (вкл. и в ДОВОС) е направена реална оценка на въздействията, на база анализи и проучвания и всички данни за района на ИП, като в никакъв случай не е „услужлива“, тъй като са отчетени всички възможни и очаквани такива, през отделните фази, като използвана цялата налична техническа информация по проекта.

Необходимо е и БДЗП, да отчете че настоящото ИП, е изменение на вече одобрено и съгласувано от РИОСВ-Варна през 2018 г., т.е визията на Възложителя е ясна за конкретната територия, в която ще се реализира бъдещата инвестиционна инициатива.

Относно призива за прекратяване на процедурата по ОВОС без право на подновяване, подчертаваме, че такава мярка не намира правно основание съгласно действащото българско законодателство. ЗООС и Наредбата за ОВОС, предвиждат изчерпателно изброени хипотези, при които компетентният орган може да прекрати процедурата.

В конкретния случай, всички процедурни изисквания са спазени, обществените обсъждания са проведени при съответствие с изискванията на Наредбата за ОВОС, а докладът съдържа пълна и експертно издържана оценка на въздействията.

Квалифицирането на ДОСВ като „ненадежден документ“ и твърденията за „услужлива оценка“ не почиват на обективни данни и фактически установими нарушения. Те представляват израз на оценъчни съждения, които не могат да заместят експертната оценка на авторите на доклада и преценката на компетентния орган, пред които процедурата се развива.

Настояваме настоящият доклад да бъде разглеждан в съответствие със законовите критерии, техническите изисквания и принципите на правна сигурност, институционална предвидимост и равнопоставеност на участниците в процедурата. Административната процедура следва да се основава на обективни, проверими и документирани обстоятелства, а не на субективни преценки, декларативни твърдения или опровержими допускания.

Същевременно следва да се отбележи вътрешната непоследователност в позицията на БДЗП. От една страна организацията отправя искания за прозрачност, експертна отчетност и висока професионална отговорност от страна на екипа, изготвил докладите по ОВОС и оценка на степента на въздействие. От друга страна, същото е представено без данни за това на какви експертни познания и професионални компетентности почива направеният „анализ“ и представените аргументи и твърдения.

В отсъствието на такава информация, становището следва да бъде разглеждано **не като експертен контрапункт на ДОСВ**, а като позиция на заинтересовано лице, която е допустима в административния процес, но няма самостоятелна доказателствена стойност по смисъла на експертна оценка.

Всички експерти, изготвили ДОСВ, са документално идентифицирани в самия доклад, с изрично посочени имена, подпис, квалификация и професионален опит. **Съответните документи, удостоверяващи техните компетентности — дипломи, сертификати и др. са надлежно предоставени на компетентния орган като част от административната преписка по процедурата.**

Поради това, искането за публично огласяване на личните данни на експертите надхвърля целите на административната процедура и попада в хипотезата на защита на личните данни по смисъла на Регламент (ЕС) 2016/679 (GDPR). В този смисъл, идентификацията на експертите е законно осъществена в необходимия обем спрямо държавния орган, но не може да се използва като средство за оказване на обществен или институционален натиск.

В обобщение, настоящият Доклад по ОВОС, в т.ч. и ДОСВ в приложение са пълни, методически издържани, съставени от компетентни експерти, и отговарят на всички приложими изисквания на националното и европейското законодателство. Поради това липсват каквито и да било основания за тяхното допълване, корекция или преработване, както и за преоценка на направените в тях заключения.

След анализ на съдържанието и експертната стойност на становището, представено от Българското дружество за защита на птиците (БДЗП), се налага следното заключение:

Становището на БДЗП, доколкото не съдържа нови релевантни данни, следва да се разглежда като позиция на заинтересовано лице, но не представлява основание за изменение на хода на процедурата или на експертните изводи в доклада

Същото не съдържа нова или обективно доказуема информация, която да се различава от направените в ДОСВ оценки за степента и характера на въздействието на инвестиционното предложение, нито предлага други експертно обосновани алтернативни начини за осъществяване на инвестиционното предложение. Част от твърденията в документа са с декларативен характер, не са подкрепени с емпирични или научни данни и в редица случаи страдат от методологическа непоследователност, както и от субективни тълкувания на научни критерии и правни понятия. Документът не отговаря на изискванията за експертен анализ, тъй като не е ясно на какви експертни познания и професионални компетентности почива.

С оглед на това, представеното становище следва да бъде разглеждано единствено като позиция на заинтересовано лице в рамките на общественото обсъждане, а не като експертна контраоценка, способна да подложи на съмнение валидността, обосноваването и обективността на изготвените ДОВОС и ДОСВ.

Въз основа на подробно изложените в становището ни мотиви, считаме, че не са налице постъпили или предложени други експертно обосновани алтернативни начини за осъществяване на инвестиционното предложение съгласно чл. 17, ал. 7 от Наредбата за ОВОС, които да се различават от представената в доклада експертна оценка, поради което няма основания за допълване на ДОВОС, (вкл. ДОСВ, като приложение към него).

22.05.2025 г.

Подпис:

/Севдалина Йончева – Изпълнителен директор/
„Добротич Уинд“

